

له بلاو کړاوه کانی مایه پری به هه شت

وته ی به کخوا په رستی

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

چا که کانی واته که ی و مه رجه کانی و هه لوه شینه رده و ده کانی

(کلمة التوحيد ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ : فضائلها ومدلولها وشروطها ونواقضها)

نووسینی زانای پایه دار

عبد الرزاق بن عبد المحسن البدر

وهرگیرانی

محمد عبد الرحمن لطيف

وتارخوینی مزگه وتی (شیخ إبراهيم) له که لار

مایه پری به هه شت

ba8.org

مایه پریکی نیسلا می زانستی په روه رده یی یه و له پیناو بلاو کړدنه و دی نه و نیسلا مه یه که سه نه فی صالح - پیغه مبه ری خوا (صلى الله عليه وسلم) و هاو ده لانی (رضي الله عنهم) له سه ری بوون - وه سه ر به هیج گروپ و لایه نیکی جیزی نیه.

مائپه‌ری به‌هه‌شت

ئه‌و کتیب و بابته و لی‌کۆئینه‌وه شه‌ریانه‌و ب‌لا‌و ده‌کاته‌وه که ده‌بنه‌ هۆی:

۱. شاره‌زاکردنی موسوڵمانان و په‌روه‌رده‌کردنیان له‌سه‌ر ری‌گا راسته‌که‌ی ئیسلام، ئه‌مه‌ش ده‌سته‌به‌ر ده‌بی به‌ گه‌رانه‌وه‌و بۆ په‌په‌وه‌ ره‌سه‌نه‌که‌ی ئیسلام، که بریتی یه‌ له‌ قورئان و سوننه‌ت، به‌ تی‌گه‌شتنی پیشین و پیشه‌وایانی ئوممه‌ت.

۲. پاک‌کردنه‌وه‌ی بی‌روباوه‌پ و په‌وشتی موسوڵمانان، له‌ دیارده‌کانی شیرک و کوفر و تاوان.

۳. پ‌الاوتن و ته‌صفیه‌کردنی ئاینی ئیسلام له‌ بیدعه و بۆچونه‌ داهینراوه‌کان.

۴. وربا‌کردنه‌وه‌ی موسوڵمانان له‌ شوینه‌واری خراپی ری‌وایه‌ته‌ لاواز و هه‌لبه‌ستراوه‌کان.

۵. پته‌و‌کردنی برایه‌تی یه‌کی راسته‌قینه‌ له‌سه‌ر بناغه‌ فراوانه‌ جی‌گیره‌که‌ی ئیسلام و نه‌ه‌یشتن و که‌م‌کردنه‌وه‌ی ده‌مارگیری مه‌زه‌به‌ی و حیزبی.

ئامانجه‌مان:

ئاشناکردنی کۆمه‌ل‌گایه‌ له‌ ئیسلامی ره‌سه‌ن و دروستکردنی تا‌ک و کۆیه‌تی بۆ تی‌گه‌شتن له‌ سه‌رچاوه‌کانی که بریتین له‌ قورئانی پی‌رۆز و سوننه‌تی سه‌حیح و ئاشکراکردنی ئه‌و شتانه‌ی که نامۆن به‌ ئیسلام و خراونه‌ته‌ نیویه‌وه‌ به‌ چه‌ندین ده‌سته‌واژه‌ی ده‌نگ و په‌نگ و نوسراوی له‌ بواره‌کانی بی‌روباوه‌پ و په‌وشت و ئاکار و په‌روه‌رده‌ و زانست و پزیشکی و گه‌شه‌ی کۆمه‌ل‌ایه‌تی.

خودایه‌ داوات لی‌ ده‌که‌ین دامه‌زراومان بکه‌یت ، و ته‌وه‌فیقه‌مان بده‌یت بۆ هه‌ر کار وگۆفتاریکی جوان وچاک به‌و شیویه‌یی که خۆت لی‌ پازیت.

ستافی مائپه‌ری به‌هه‌شت

* پیښه کی دانه ر :

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا .

دواى ئه وه : ئه م کتیبه پوخته یه کی به سود سه باره ت به باشترینی و ته کان و گه وره ترینیان و به سودترینیان له خۆده گریت که بریتى یه له (وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چا که کانی و واتا که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه ره وه کانی) ، که له بنه وادا وهرگیراوه له کتیبه که م : ((فقه الأذعية والأذکار)) ، هه نديک له پږداران هه زیانکرد جیا بکریته وه و سه ربه خو چاپ بکریت به ئومیدی گشتگیربوونی سووده که ی و ئاسانی سود وهرگرتن لى .

داوا له خوا ده که م که وا خیر و فه پری گه وره ی تیښخات و بیکاته ده رگای هیدایه ت و بهرچاوپوښنى بو که سانیک که خو ی ویستی لى بیت له عه بده کانی ، وه هیدایه تی هه ره موومان تیکرا بدات بو پږگا راسته که ی پږگای ئه وانه ی که خو ی نیعمه تی داوه به سه ریاندا له پیغه مبه ران و

وتہی یہ کخوا پهرستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چاکہ کانی و واتہ کھی و مہرجہ کانی و ہہ لہوشینہ رہوہ کانی ..

راستگزیان و شہ ہیدان و پیاوچاکان وہ ئوانہ یش باشتین ہاورپن ، وہ تہ نہا
خوامان بہ سہ و باشتین پشت بی بہ ستراوہ ، وہ صہ لات و سہ لامیش لہ سہر
پیغہ مہرمان موچہ مہد و کہ سوکاری و صہ حابہ کانیشی بیّت .

لہ نووسینی : عبد الرزاق بن عبد المحسن البدر

فه زل و چاکه کانی وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

به پراستی ئه م وته گه وره یه چه ندین فه زل و چاکه ی گه وره و پړزداري هه یه ، وه چه ندین تایبه تمه ندی فراوانی هه یه که هیچ که سیک ناتوانیت کویان بکاته وه و بگاته ئه و په پریان ، ئه م وته یه باشتړین و گه وره ترینی وته کانه ، وه له پیناویدا هه موو بوونه وهر دروستکراون ، وه پیغه مبه ران نیږدراون ، وه کتیبه کان دابه زینراون ، وه به هو یه وه خه لکی جیا بوونه ته وه بو باوه پداران و بئ باوه پان ، وه بو به خته وهرانی ئه هلی به هه شت و به دبه ختان و ئاخرشه پانی ئه هلی ئاگر ، ئه م وته یه ئه و ئه لقه و گری توند و توله یه که ده ست پی و ه گرتنی ده تگه یه نینه به هه شت ، وه ئه م وته یه بریتی یه له وتهی ته قوا و له خواترسان و چاکه کاری و خو پاریزی له تاوان ، وه گه وره ترینی پایه کانی دین و ئاینه و گرن گرتینی به ش و لق و په له کانی ئیمان و باوه پرهیانه ، وه پړیگا و هوکاری بردنه وه ی به هه شت و پزگار بوونه له ئاگری دوزه خ ، وه وتهی شایه تومانه ، وه کللی مالی به خته وهری یه ، وه بنچینه و بنه های دین و سه ری هه موو شتیکیتی ، وه فه زل و چاکه کانی و پیگه ی له دیندا له سه رووی ئه وه وه یه که وه سفکاران وه سفی بکه ن و شاره زایان بیزانن ، خوای

گه وره فهرموویه تی : ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [آل عمران].

واته : خوی گه وره شایه تی داوه - شایه تی دانیکی دادپه روه رانه - به وهی که هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له ئه و ، هه روه ها فریشته کان و زانایانیش ، هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له ئه و ، ده سه لاتدار و دانایه .

* وه له وهی که هاتووه له قورئانی پیروژدا سه بارهت به فزل و چاکه کانی ئه م وته یه ئه وه یه که خوی کارپه ربه رکهت و پایه دار ئه م وته یه ی کردووه به پوخته ی بانگه وازی پیغه مبه ران و پوخته ی په یامه کانیان ، خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ [الأنبياء].

واته : هیچ پیغه مبه ریگمان له پییش تو نه ناردووه ئیلا وه حیمان بو ناردووه که وا هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له من نه بیت بویه ته نها من بپه رستن .

هه روه ها خوی گه وره فه رموویه تی : ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ (٣٦) [النحل].

واته : به دلنیا یی ئیمه له نیو هه موو ئوممه تی (کومه له مروقیك) دا پیغه مبه ریگمان نار دووه بو ئه وه ی پیان بلین : خوا بپه رستن و خوتان دوور بخه نه وه له تاغوت (په رستنی جگه له خوا) .

* هه روه ها خوی گه وره له سه ره تای سوره تی (النحل) دا فه رموویه تی : ﴿يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ﴾ (٢) [النحل].

واته : خوا فریشته داده به زینیت به وه ی و فه رمانه کانی روونده کاته وه که ده بیته مایه ی ژیا نی دلّه کان به سه ر هه ر که سیك له عه بده کانی که خوی ویستی لی هه بیته به وه ی که وریا و ناگاداریان بکه نه وه که وا هیچ په رستراویك نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له من نه بیته و بویه له من بترسن و سه ریچی فه رمانه کانم نه که ن و تاوانه کان ئه نجام نه دن .

وه ئه م ئایه ته بریتی یه له یه که مینی ئه و نیعمه تانه ی که خوا بو عه بده کانی ژمار دووه له ئه م سوره ته دا ، ئه مه یش به لگه یه له سه ر ئه وه ی

که واه به پراستی موه فقه بوون بوئوه (یه کخوا په رستی) بریتی یه له گوره ترینی نهو نیعمه تانه ی خوی گوره که ته واه و کاملی کردوه به سهر عه بده کانی وه ، هه روه کو خوی پاک و دور له هه موو که م و کورپییه ک فهرموویه تی : ﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَهَرَ وَبَاطِنَهُ﴾ [لقمان].

واته : وه خوا نیعمه تانی نه وانه یان که دیار و بهرچاون و نه وانه شیان که شاروهن و دیار و بهرچاون نین کامل و ته واه کردوه به سهرتانه وه .

وه (مجاهد) په حمه تی خوی لیبت له ته فسیری نه م نایه ته دا فهرموویه تی : "نه مه بریتی یه له (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) / هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له خوا" (۱).

وه (سفیان) ی کوری (عُیْنَةُ) یش په حمه تی خوی لیبت فهرموویه تی : "ما أُنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ مِنَ الْعِبَادِ نِعْمَةً أَعْظَمَ مِنْ أَنْ عَرَفَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ." (۲)

واته : خوی گوره هیچ نیعمه تیکی نه داوه به سهر عه بده کانیدا گوره تر بیت له وه ی که ناساندوونی به (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) / هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له خوا) .

(۱) رواه ابن جریر فی "تفسیره" : (۷۸ / ۱۱) .

(۲) ذکره ابن رجب فی "کلمة الإخلاص" ص : (۵۳) .

وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چاکه کانی و واته که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه ره وه کانی ..

* هه روه ها له فەزل و چاکه کانی تری ئەم وتهیه ئەوهیه که خوای گه وره له قورئاندا وه سفی کردووه به وهی که بریتی یه له وتهی پاک و شیرین (الکلمة الطيبة) ، خوای گه وره فه رموویه تی :

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾ تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾﴾ [إبراهيم].

واته : ئایا نابینیت که چۆن خوا نمونه ی (وتهی پاک و شیرین) ی هیناوه ته وه وه کو دره ختیکی پاک و شیرین که قه ده که ی له زه ویدا جیگیره و لق و په له کانی شی له ئاسماندایه ﴿٢٤﴾ هه موو کاتی که به ئیزنی خوا به ره مه کانی ده به خشیت ، وه خوا نمونه کان دینیته وه بو خه که بو ئەوهی بیربکه نه وه .

* وه ئەم وتهیه (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بریتی یه له وتهی جیگیر و دامه زراو له فه رمایشتی خوای گه وره دا : ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي

وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چاکه کانی واته که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه رده و ده کانی ..

الْحَيَوةَ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ^ب وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ ^ج وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٧﴾ [إبراهيم].

واته : خوای گه وره نه وانه ی که باوه پریان هی ناوه جیگیر و دامه زراو ده کات له سهر وتهی جیگیر له ژیا نی دنیا و دوا پوژیشدا ، وه خوا که سانی سته مکار و موشریک گومرا ده کات و موه فه قیان ناکات بو وتنی ئه م وشه یه ، وه خوا نه وده ی بیه ویت ده یکات .

* وه بریتی یه له و عهد و په یمانه ی (العهد) که له م فهرما یشتی خوای گه ورده دا هاتوو ه : ﴿لَا يَمْلِكُونَ الشَّفْعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا﴾ ﴿٨٧﴾ [مریم].

واته : فریشته کان توانای تکا و شه فاعهت و په جا کردنیان بو هیچ که سیك نی یه ته نها بو ئه و که سه نه بیت که له لایه ن خوای په حمهت فرا وانه وه عهد و په یمانی هه بیت .

له (ابن عباس) ه وه (ﷺ) ده گیرنه وه که له ته فسیری ئەم ئایه ته دا
 فه رموویه تی : "العَهْدُ : شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَبَتَرُ إِلَى اللَّهِ عز وجل من الحَوْلِ
 والقُوَّةِ ، وهي رَأْسُ كُلِّ تَقْوَى. (1)"

واته : مه به ست به وشه ی (العَهْد) بریتی یه له شایه تیدان به (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)
 / هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیټ جگه له خوا) ، وه ته به را
 بکات و دووره په ریزیش بیټ له جووله و هیژ و توانای بوونه وه ره کان ، وه
 بریتیشه له سه ری هه موو له خواترسان و خو پاراستنیک له خراپه .

* هه روه ها له فزل و چاکه کانی نه وه یه که ئەم وته یه بریتی یه له و
 نه لقه و گری توند و توله ی (العروة الوثقی) که وا نه گهر هه رکه سیک دهستی
 پیوه بگریټ نه وا پزگاری ده بیټ ، وه هه رکه سیکیش دهستی پیوه نه گریټ
 نه وا تیا ده چیټ و ده فه وتیټ ، خوا ی گه وره فه رموویه تی : ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ
 بِالْطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا﴾
 [البقرة].

(۱) رواه الطبرانی في "الدعاء" : (۳ / ۱۵۱۸) .

واته : هه رکه سیځ بئی باوهر پ بیټ به تاغوت (په رستنی جگه له خوا) و باوهر پ بیټ به خوا ئه و به دلنیا یی هه دهستی گرتووه به ئه لقه و گری توند و ټوله که وه (واته : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) که پچرانی بو نی یه .

هه روه ها خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ [لقمان].

واته : وه هه رکه سیځ روومه تی خوی ملکه چ بکات بو خوا و چاکه کار بیټ ئه و دهستی گرتووه به ئه لقه و گری توند و ټوله که وه (واته : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) .

* هه روه ها له فزل و چاکه کانی ئه وه یه که ئه م وته یه بریتی یه له وته ی به جی ماو وهک وه سیه تنامه (الکلمة الباقية) که (ابراهیم) ی هه ره خوشه ویستی خوا (الصلوة) له نیو وه چه کانیدا هیشتی یه وه بو ئه وه ی بگه پینه وه بو لای ، خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾﴾ [الزخرف].

واته : له و کاته دا ئیبراهیم وتی به باوکی و خزمانی و گه له که ی : به راستی من دووره په ریژ و داپراو و بی باوه ږم به وانه ی که ئیوه ده یانپه رستن ته نها ئه و خواجه نه بیټ که دروستی کردووم به راستی ته نها ئه و ږنماییم ده کات بو حقه و دادپه روه ری ﴿٢٧﴾ وه پیغه مبه ر ئیبراهیم وته ی یه کخواپه رستی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) کرد به وه سیټنامه و هیشتیه وه له نیو وچه و نه وه کانیدا بو ئه وه ی هه میشه له هاوبه ش دانانه وه بگه ږینه وه بو یه کخواپه رستی .

* هه روه ها ئه م وته یه بریتی یه له وته ی ته قوا و له خواترسان (کلمه التقوی) که خوی گه وره وابسته ی کردووه به صه حابه کانی پیغه مبه ری خواوه (ﷺ) وه ئه وانیش شایسته ی و شیاوی ئه وه ن ، خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ ﴿الفتح﴾.

واته : بی باوه ږه کان دهمارگیریان خسته نیو دلیانه وه دهمارگیری نه فامی ، به هو ی ئه وه هیشه وه خوا ئارامی دابه زانده سر پیغه مبه ره که ی و سر ئیمانداران (واته : صه حابه کان) و وابسته یانی کرد به وته ی ته قوا و

له خواترسانه وه و نه وانیش شایسته ی و شیاوی نه وهن ، وه خوایش زانایه به هه موو شته کان .

(أبو إسحاق السَّبَّيحي) له (عَمْرُو بن ميمون) ه وه ده گيړي ته وه فهرموويه تی :
 "ما تَكَلَّمْتُ النَّاسَ بِشَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، فقال سعد بن عياض : أتدري ما هي يا أبا عبد الله ؟ هي والله كَلِمَةُ التَّقْوَى ، أَلَزَمَهَا اللَّهُ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ (ﷺ) وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا (١)".

واته : خه لکی هیچ وته یه کیان دهرنه برپوه باشتربیت له وتهی

(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ / هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له خوا)
 ، نه وه بوو (سعد بن عياض) فهرمووی : نه ی باوکی عبد الله نایا دهرزانیته وتهی
 (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بریتی یه له چی ؟

سویند به خوا بریتی یه له وتهی ته قوا و له خواترسان (كَلِمَةُ التَّقْوَى) که
 خوی گه وره وابه سته ی کردووه به صه حابه کانی پیغه مبه ر (مُحَمَّد) ه وه (ﷺ)
 وه نه وانیش شایسته ی و شیاوی نه وهن (ﷺ) .

(١) رواه الطبراني في "الدعاء" : (٣ / ١٥٣٣) .

* هه روه ها له فه زل و چاکه کانی نه وه یه که ئه م وته یه بریتی یه له
 نه و په پری راستی ، خوی گه وره فه رموویه تی : ﴿يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا
 لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ (النبا).

واته : له پوژي قیامه تدا جبریل و تی کپای فریشته کان به پیز ده وه ستن و
 هیچ یه کیکیان قسه ناکه ن ئیلا نه وانه یان نه بیټ که خوی په حمه ت فراوان
 مؤله تیان پی بدات و وته ی راست بلټ .

(علي بن أبي طلحة) له (ابن عباس) ه وه (عليه السلام) ده گیرټه وه که له
 ته فسیری نه م ئایه ته دا فه رموویه تی : "إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ بِشَهَادَةِ أَنْ
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وهي مُنْتَهَى الصَّوَابِ.(1)"

واته : هیچ یه کیکیان قسه ناکه ن ئیلا نه وانه یان نه بیټ که په روه ردگاری
 گه وره مؤله تی پی بدات که شایه تی بدات به (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) که نه ویش
 نه و په پری راستی یه .

(۱) رواه الطبراني في "الدعاء" : (۳ / ۱۵۲۰) .

وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چاکه کانی و واته که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه ره وه کانی ..

وه (عِکْرْمَة) یش په حمه تی خوی لَبِیَّت فهرموویه تی : "الصَّوَاب : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ" (۱)

واته : وتهی راست بریتی یه له وتهی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ / هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیټ جگه له خوا) .

* هه روه ها له فزل و چاکه کانی ئه وه یه که ئه م وته یه بریتی یه له بانگه وازی حق که مه به سستی ئه م فهرمایشته ی خوی گه وره یه :

﴿لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبْسٌ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَلِغِهِ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ [الرعد].

واته : خوی گه وره (بانگه وازی حق) ی هه یه - که بریتی یه له وتهی یه کخوا په رستی : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ - و ئه وانه یش که جگه له خوا ده په رستری و هاواریان تی ده کریټ به هیچ شتیک و ه لآمی ئه و که سانه ناده نه وه که هاواریان تی ده که ن ئیلا مه گهر وه کو که سیک نه بیټ که هه ردو و له پی ده سستی دریژ کردو وه بۆ ئاویک بۆ ئه وه ی بیگه یه نیټه ده می و به لآم ناتوانیټ بیگه یه نیټ ،

(۱) رواه الطبرانی في "الدعاء" : (۳ / ۱۵۲۰) .

وه دوعا و پارانه وهی بئ باوهره کان هیچ نی یه جگه له پووجه لی و بئ که لکی نه بیت .

* هه روه ها له فه زل و چاکه کانی نه وه یه که نه م و ته یه بریتی یه له نه وه په یوه ندی یه راسته قینه یه که وا هه موو نه هلی ئاینی ئیسلامی له سهر کؤبوو ته وه ، وه له سهر نه مه دوستایه تی دوژمنایه تی ده که ن ، وه به نه مه خوشه ویستی و رقه به رایه تی ده که ن ، وه به هو ی نه وه کومه لگای موسلمانان وه کویه ک له شی لی هاتوو و وه کو بینایه کی ریزکراوی لی هاتوو که هه ندیکی هه ندیکی تری توندوتول ده کات .

قال الشيخ العلامة محمد الأمين الشنقيطي رحمه الله في كتابه "أضواء البيان" :

(وَالْحَاصِلُ أَنَّ الرِّابِطَةَ الْحَقِيقِيَّةَ الَّتِي تَجْمَعُ الْمُفْتَرِقَ وَتُوَلِّفُ الْمُخْتَلِفَ هِيَ رَابِطَةُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، أَلَا تَرَى أَنَّ هَذِهِ الرِّابِطَةَ - الَّتِي تَجْعَلُ الْمُجْتَمَعَ الْإِسْلَامِيَّ كُلَّهُ كَأَنَّهُ جَسَدٌ وَاحِدٌ ، وَتَجْعَلُهُ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا . عَطَفَتْ قُلُوبَ حَمَلَةِ الْعَرْشِ وَمَنْ حَوْلَهُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ عَلَى بَنِي آدَمَ فِي الْأَرْضِ مَعَ مَا بَيْنَهُمْ مِنَ الْإِخْتِلَافِ ؟! قَالَ تَعَالَى : ﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ

تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾ رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٨﴾ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ، وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾ [غافر].

فَقَدْ أَشَارَ تَعَالَى إِلَى أَنَّ الرِّابِطَةَ الَّتِي رَبَطَتْ بَيْنَ حَمَلَةِ الْعَرْشِ وَمَنْ حَوْلَهُ وَبَيْنَ بَنِي آدَمَ فِي الْأَرْضِ حَتَّى دَعَوْا اللَّهَ لَهُمْ هَذَا الدُّعَاءَ الصَّالِحَ الْعَظِيمَ إِنَّمَا هِيَ الْإِيمَانُ بِاللَّهِ جَلَّ وَعَلَا).

واته : دهرته نجام نه وهیه که نه و په یوه ندی یه راسته قینه یه واکه سانی په رته وازه کوډه کاته وه واکه سانی جیاوازیه کده خات بریتی یه له په یوه ندی یه کخوا په رستی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ، ئایا نابینیت نه م په یوه ندی یه - که تی کړای کومه لگای موسلمانانی وه کو یه که له ش لی کړدوه هه روه ها وه کو بینایه کی لی کړدوه که هه ندی کی هه ندی کی تری توندوتول ده کات - نه م په یوه ندی یه وای کړدوه له دلی هه لگرانی عهرشی خوا و نه وانه یش که له چوارده وری عهرشدان له فریشته کان که وا سوز و به زه بیان بجوشیت بو نه وه کانی ئاده م له سهر زه ویدا سهره پای نه و جیاوازییه ی که له نیوانیاندا هیه ؟!

خوای گه وره فهرموویه تی : ﴿ئو فریشتانه ی وا عه رشیان هه لگرتووه و ئه وانه یش که له چوارده وریدان پاکی و بی گهردی بو خوا درده برن و سوپاس و ستایشی ده که ن و باوه پریان پیی هیه و داوای لی خوشبوون ده که ن بو ئه و که سانه ی که ئیمانیا ن هیناوه و باوه پدارن و ده لئین : ئه ی په روه ردگارمان فراوانی په حمه ت و زانستی تو هه موو شتیکی گرتووه ته وه جا له بهر ئه مه خوشببه له تاوانی ئه وانه ی که ته و به یان کردووه و شوینی پیگا که ی تو که وتوون و بیانپاریزه له سزای دوزه خ ﴿٧﴾ په روه ردگارمان بیانخه ره ناو ئه و باخچه یه ی به هه شت که به لئنت پیداون خو یان و ئه وانه ش که چاک ده بن له باوو با پیرانیان و خیزانه کانیان و نه وه کانیان به راستی تو به ده سه لات و دانایت ﴿٨﴾ وه بیانپاریزه له تاوان و خراپه کان چونکه هه رکه سیک تو بیاریزیت له تاوان و خراپه کان له پوژی قیامه تدا ئه و به راستی په حمه ت پیی کردووه ، وه ئه وه یش بریتی یه له بردنه وه و سه رکه وتنی گه وره .

تاوه کو ئه وه ی که په حمه تی خوای لیبت فهرموویه تی : (وَبِالْجُمْلَةِ : فَلَا خِلَافَ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ أَنَّ الرَّاِبِطَةَ الَّتِي تَرْبُطُ أَفْرَادَ أَهْلِ الْأَرْضِ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ ، وَتَرْبُطُ

وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چاکه کانی و واته که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه ره وه کانی ..

بَيْنَ أَهْلِ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ ، هِيَ رَابِطَةٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، فَلَا يَجُوزُ الْبَتَّةَ النَّدَاءُ بِرَابِطَةٍ غَيْرِهَا. (1)

واته : وه به شیوه یه کی گشتی : هیچ جیاوازیکی نی یه له نیوان
موسلماناندا له سهر ئه وه ی که وا ئه و په یوه ندی یه ی و تاکه کانی خه لکی سهر
زه وی هه ندیکیان به هه ندیکی تر یانه وه ده به سستیته وه هه روه ها نیوان خه لکی
زه وی و ئاسمان به یه که وه گری دده دات بریتی یه له په یوه ندی یه کخوا په رستی
(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ، بویه هه رگیز دروست نی یه بانگه واز بکریت به هیچ
په یوه ندی یه که جگه له ئه م په یوه ندی یه .

* هه روه ها له فزل و چاکه کانی ئه م وته یه ئه وه یه که بریتی یه له
باشترینی حه سته نات و چاکه کان ، خوای گه وره فهرموویه تی : ﴿مَنْ جَاءَ
بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا﴾ (۸۹) [النمل].

واته : هه رکه سیکی چاکه یه که بینیت و ئه نجامی بدات ئه و له وه باشتری بۆ
ده بییت .

(۱) أضواء البيان : (۳ / ۴۴۷ - ۴۴۸) .

وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چاکه کانی و واته که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه ره وه کانی ..

له (ابن مسعود) و (ابن عباس) و (أبو هريرة) و جگه له و انیشه وه ده گپړنه وه
فه رموویانه : مه به ست به (أَلْحَسَنَةَ) له ئه م ئایه ته دا بریتۍ یه له (لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ) ^(۱).

وه له (عکرمه) وه په حمه تی خوی لیبت ده گپړنه وه که سه باره ت به
ئه م فه رمایشته ی خوی گه وره ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا﴾ فه رموویه تی
: (مه به ست به (أَلْحَسَنَةَ) له ئه م ئایه ته دا بریتۍ یه له وته ی : (لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ) ، وه فه رموویه تی : له ئه م وته یه وه خیر و چاکه ی بو ده بیت چونکه
هیچ شتیک نی یه با شتر بیت له : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ^(۲).

وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ (رضی الله عنه) قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلِّمْنِي عَمَلًا يُقَرِّبُنِي مِنَ الْجَنَّةِ
وَيُبَاعِدُنِي مِنَ النَّارِ .

فَقَالَ : إِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً فَأَعْمَلْ حَسَنَةً فَإِنَّهَا عَشْرُ أَمْثَالِهَا .

قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَمِنْ الْحَسَنَاتِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ؟

(۱) انظر "الدعاء" للطبراني : (۳ / ۱۴۹۷ ، ۱۴۹۸) .

(۲) أورده ابن البنا في "فضل التهليل وثوابه الجزيل" ص : (۷۴) .

قَالَ : نَعَمْ ، هِيَ أَحْسَنُ الْحَسَنَاتِ ^(۱).

واته : (أَبُو ذَرٍّ رضی الله عنه) فه رموویه تی : وتم : ئه ی پیغه مبه ری خوا کرده وه یه کم

فیّر بکه که له به هه شت نزیکم بکاته وه و له ئاگریش دوورم بخاته وه .

فه رمووی : ئه گهر تاوان و خراپه یه کت کرد ئه واه دوایدا چاکه یه ک بکه

چونکه چاکه به (۱۰) نمونه ی خوویه تی .

وتم : ئه ی پیغه مبه ری خوا ئایا (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) به شیکه له چاکه و

حه سه ناته کان ؟

فه رمووی : به لئ ، بریتی یه له باشتیرینی حه سه نات و چاکه کان .

(۱) المسند للإمام أحمد : (۵ / ۱۶۹) ، و "الدعاء" للطبرانی رقم : (۱۴۹۸) ، واللفظ له .

چه نندین فہزل و چاکه ی تری ئەم و تہ یه

لہ سونہت و فہرموودہ کانی پیغہ مہردا (ﷺ)

لہ پیښه وه قسہ مان کرد سہ بارهت به فہزل و چاکه کانی و تہ ی
 یه کخوا په رستی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) لہ میانہ ی ئه وه ی که لہ م باره یه وه لہ
 قورئانی پیروژدا هاتووہ ، ئه و تہ گه وره یه که لہ پیښاویدا زهوی و
 ئاسمانه کان راگیراون و تیځرای بوونه و هره کان دروسکراون و پیغہ مہر ان
 نیردراون و کتیبہ کان دابه زینراون و بابہ تہ شہرعی یه کان برپاریان لہ سہر
 دراوہ ، هه روه ها لہ پیښاویدا تہ رازووہ کان لہ ساحہ ی مہ حشہ ردا جیگیرکراون
 و نامہ ی کردہ وه کان و تیانووسہ کان دانراون و بازارپی به هه شت و دۆزه خ
 کراوہ تہ وه و بوونه و هره کان دابه ش بوون بۆ باوہ پداران و بی باوہ پان و
 چاکه کاران و خراپکاران ، ئەم و تہ یه بهرہ مہینہ ری بوونه و هره کان و
 فرمانہ کان و پاداشته کان و سزاکانہ ، وه ئەم و تہ یه ئه و پاستی و حہ قہ یه
 کہ دین و ئایینی لہ سہر بنیاتنراوہ و قبیلہ ی لہ سہر جیگیرکراوہ ، وه
 لہ باره یه وه پرسیار دہ کریت لہ ئه وانہ ی سہرہ تا و ئه وانہ ی کۆتاییش لہ پۆژی
 قیامہ تدا ، بۆیہ هه ردوو پی ی هیچ عہ بدیک لہ بهر دہستی خوای گه ورہ دا لہ

جی خویان جووله ناکه ن تاوه کو پرسپاری لئنه کریت سه باره ت به دوو
پرس : ئایا ئیوه کیتان ده په رست ؟ وه به چی وه لامي پیغه مبه رانتان
دایه وه ؟

وه لامي یه که میان بریتی یه له : به دیه ینان و به جی هیانی وتهی
یه کخوا په رستی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) به زانست و دانپیدانان و کرده وه یشه وه .
وه وه لامي دووهمیشیان بریتی یه له : به دیه ینان و به جی هیانی (مُحَمَّدٌ
رَسُولُ اللَّهِ) به زانست و دانپیدانان و پابه ندبون و گوپرایه لیسه وه^(۱).

به پراستی فه زل و چاکه کانی وتهی یه کخوا په رستی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) له
توانای هیچ مه خلوق و دروستکراو یکدا نی یه بیانر میړیت ، چونکه نه وه نده
نه جر و پاداشت و نه وه نده سوودی گه وره ی له دنیا و دواړوژدا به دوا دیت
که به میثکی که سدا نایه ت و به خه یالی که سیشدا ناخوولیته وه ، سا به لکو
من بتوانم به شیک له فه زل و چاکه کانی نه م وته یه بخره مه پیش چاو له میانه ی
نه وه ی که له فه رموده کانی پیغه مبه ری خوا دا (ﷺ) له م باره یه وه هاتووه :

(۱) انظر "زاد المعاد" لابن القيم : (۱ / ۳۴) .

*** له فەزل و چاکه کانی** ئه وهیه که ئه م وتهیه بریتی یه له چاکترینی کرده وه کان و له هه موویان پاداشت چهند هه نده تره و بهرام بهر ئازاد کردنی کۆیله یه و ده شبیته پاریزهر بۆ ئه و که سه ی که ده یلێت له شه یتان ، هه روه کو چۆن له م فه رمووده یه دا هاتوو ه :

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ : ((مَنْ قَالَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ فِي يَوْمٍ مِائَةِ مَرَّةٍ ، كَانَتْ لَهُ عَدْلُ عَشْرِ رِقَابٍ ، وَكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ ، وَمُحِيتَ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ ، وَكَانَتْ لَهُ حِرْزًا مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِيَ ، وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ أَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ بِهِ إِلَّا أَحَدٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ))^(۱)

واته : هه رکه سی که له پوژایکدا (۱۰۰) جار بلێت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) : ئه واه وه نده پاداشتی بۆ ده بیته وه کو ئه و که سه ی که (۱۰) کۆیله ی ئازاد کرد بیته ، وه (۱۰۰) هه سه نه و چاکه یشی بۆ ده نووس ریته ، وه (۱۰۰) خراپه یشی له سه ر ده سپریته وه ، وه ئه و پوژه تا وه کو ئیواره بۆی ده بیته به پاریزهر له

(۱) صحیح البخاری رقم : (۶۴۰۳) ، و صحیح مسلم رقم : (۲۶۹۱) .

شهیتان ، وه هیچ که سیکیش نی یه باشت له وهی ئه وی هینابیت ئیلا مه گهر
یه کیك بیت که زیاتر له ئه وهی ئه وی کردبیت .

وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ (رضي الله عنه) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ : ((مَنْ قَالَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ أَرْبَعَةَ أَنْفُسٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ)) (۲).

واته : مهرکه سیك له پوژا یكدا (۱۰) جار بلایت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) : ئهوا وه كو ئه و
که سه وایه که (۱۰) کویله ی ئازاد کردبیت له نه وهی پیغه مبه ر (إِسْمَاعِيلَ عَلَيْهِ السَّلَام).

* مه روه ما له فه زل و چاکه کانی ئه وهی که ئه م وتهیه باشتی نی ئه و
وتانه یه که پیغه مبه ران وتبیتیان ، له بهر ئه وهی که سه لمیئراوه له
فه رموده یه کدا له پیغه مبه ر وه (ﷺ) فه رموویه تی : ((أَفْضَلُ مَا قُلْتُ أَنَا
وَالنَّبِيُّونَ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ)) (1).

(۲) صحیح البخاری رقم : (۶۴۰۴) ، و صحیح مسلم رقم : (۲۶۹۳) .

(۱) رواه الطبرانی في "الدعاء" رقم : (۸۷۴) من حديث علي (رضي الله عنه) .

واتە : باشتىرىن و چاڭترىن شتىك كە من و پىغەمبەران دەمە و ئىوارەى
پۆزى ەرەفە و تىبىتمان برىتىيە لە : (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ
الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) .

واتە : ھىچ پەرستراوىك نىيە شاىستەى پەرستىن بىت جگە لە خوا ،
تەنھايە و بى شەرىكە ، مولىك و ستايش تەنھا بو ئەو ، وە ئەو ىش بەسەر
ھەموو شتىكدا بە توانايە .

وہ لە لە فزىكى تردا پىغەمبەر (ﷺ) فەرموويەتى : ((حَيْرُ الدُّعَاءِ دُعَاءُ يَوْمِ
عَرَفَةَ ، وَحَيْرُ مَا قُلْتُهُ أَنَا وَالنَّبِيُّونَ مِنْ قَبْلِي : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ
، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ))^(۱) .

واتە : باشتىرىن دوعا دوعاى پۆزى ەرەفەى ، وە باشتىرىن وتىەك كە من و
پىغەمبەرانى پىش من و تىبىتمان برىتىيە لە وتەى : (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَحْدَهُ لَا
شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) .

(۱) رواه الترمذي في "الجامع" رقم : (۳۵۸۵) من حديث عبد الله بن عمرو (رضي الله عنه) ، وحسنه الألباني في "السلسلة
الصحيحة" : (٤ / ٧ ، ٨) وقال : "الحديث ثابت بمجموع هذه الشواهد" .

* مه روه ها له فه زل و چاکه کانی ئه وه یه که ئه م وته یه قورستر و
لاره سه نگر ده بیټ له به رام بهر لاپه ره کانی تاوانه کان له پوژی قیامه تدا :
مه روه کو چوڼ له م فه رمووده یه دا هاتووه :

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((يُصَاحُّ
بِرَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي عَلَى رُءُوسِ الْخَلَائِقِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُنْشَرُ لَهُ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ سِجْلًا كُلُّ
سِجْلٍ مِنْهَا مَدَّ الْبَصَرِ).

ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَهُ : أَتُنْكِرُ مِنْ هَذَا شَيْئًا ؟

فَيَقُولُ : لَا يَا رَبِّ.

فَيَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ : أَظْلَمَكَ كَتَبَتِي الْحَافِظُونَ ؟

فَيَقُولُ : لَا يَا رَبِّ.

فَيَقُولُ : أَفَلَكَ عُذْرٌ أَوْ حَسَنَةٌ ؟

فِيَهَابُ الرَّجُلُ فَيَقُولُ : لَا يَا رَبِّ.

فَيَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ : بَلَى إِنَّ لَكَ عِنْدَنَا حَسَنَةً وَإِنَّهُ لَا ظُلْمَ عَلَيْكَ الْيَوْمَ.

فَتُخْرِجُ لَهُ بِطَاقَةً فِيهَا : أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

فَيَقُولُ : يَا رَبِّ مَا هَذِهِ الْبِطَاقَةُ مَعَ هَذِهِ السِّجِلَّاتِ !؟

فَيَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ : إِنَّكَ لَا تُظَلِّمُ ، فَتُوضَعُ السِّجِلَّاتُ فِي كِفَّةٍ وَالْبِطَاقَةُ فِي كِفَّةٍ فَطَاشَتْ السِّجِلَّاتُ وَثَقُلَتِ الْبِطَاقَةُ^(۱).

واته : له پوڅی قیامه تدا له پیښ چاوی نه و هه موو بونه وهره دا بانگی
پیاوړیک ده کړیت له نوممه ته که م و نه وت و نو سچل و تیانووسی بو
ده کړیته وه هر سچل و تیانووسیکیان تاوه کو چاوپربکات گه وره و فراوانه .
نه نجا خوی کارپه به ره که ت و پایه دار پی ی ده فهرمویت : نایا نکولی له
هیچ شتیک له نه م تاوانانه ت ده که یت .

نه ویش ده لیت : نه خیر نه ی په روه ردگار .

خوی گه وره ده فهرمویت : نایا نه و فریشتانه م که کرده وه کانیان
ده نووسیوه و توامارده کرد هیچ زولم و سته میان لیت کردوه ؟
نه ویش ده لیت : نه خیر نه ی په روه ردگار .

خوی گه وره ده فهرمویت : نایا هیچ بیانیوه ک یان چاکه یه کت هه یه ؟

(۱) "المسند" : (۲ / ۲۱۳) ، و "جامع الترمذي" رقم : (۲۶۳۹) ، و "سنن ابن ماجه" رقم : (۴۳۰۰) ، و صححه
الألباني في "صحيح الجامع" رقم : (۸۰۹۵) .

ئه ویش له هه یبه تی خوا دا ده لئیت : نه خیر ئه ی په روه ردگار .

خوا ی گه وره ده فهرمویت : به لئ تو چا که یه کت هه یه لای ئیمه ، وه
ئه مړو تو زولم و سته مت لی ناکریت .

له و کاته دا کارتیکی بو دهرده کریت که تییدا نووسراوه : (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ) .

ده لئیت : ئه ی په روه ردگار ئایا ئه م کارته چی یه له گه ل ئه م هه موو سجل
و تیانووسانه دا ؟!

خوا ی گه وره ده فهرمویت : تو زولم و سته مت لی ناکریت ، وه ئه و سجل
و تیانووسانه له ناو تای ته رازوویه کدا داده نریت و ئه و کارته ییش له ناو
تایه کی تردا ، جا ئه و سجل و تیانووسانه هه لده چییت و بلاوه ده کات و
کارته که ش قورس ده بییت .

وه گومانی تییدا نی یه ئه م پیاوه هه نده ئیمان و باوه ر له دلیدا هه بووه
ئه و کارته یی وا (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ی تییدا بووه و لی بکات که هه موو ئه و سجل و
تیانووسانه هه لبحییت و بلاوه پی بکات ، چونکه خه لک له کرده وه کاند چاک و
چاکترین تییدایه و له م بواره دا جیاوازن و له یه ک ئاستدا نین به پیی ئه و
ئیمان و باوه رپه ی که له دلایندا هه یه ، ئه گینا چه نده ها که س هه ن ده لئین (لَا

إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) و که چی نمونه ی ئه مه ی بۆ به دی نایه ت له بهر لاوازی ئیمان و باوه پوون به (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) له دلیدا ، له هه ردوو سه حیچی (بوخاری) و (موسلیم) دا هاتوه :

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : ((يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزُنْ شَعِيرَةٌ مِنْ خَيْرٍ ، وَيَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزُنْ بُرَّةٌ مِنْ خَيْرٍ ، يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزُنْ ذَرَّةٌ مِنْ خَيْرٍ))^(۱).

واته : ئه و که سه ی بلّیت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) و کیشی ده نکه جو یه ک خیر هه بیّت له دلیدا ئه و له ئاگری دۆزه خ دهرده چیته دهره وه ، وه ئه و که سه ی بلّیت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) و کیشی ده نکه گه نمیک خیر هه بیّت له دلیدا ئه و له ئاگری دۆزه خ دهرده چیته دهره وه ، وه ئه و که سه ی بلّیت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) و کیشی یه ک میرووله ی ورد و بچوک خیر هه بیّت له دلیدا ئه و له ئاگری دۆزه خ دهرده چیته دهره وه .

ئهم فهرمووده یه به لگه یه له سه ر ئه وه ی که ئه هلی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) تییدا جیاوازن به پی ی ئه و ئیمان و باوه پهی که له دلیدا هه یه .

(۱) صحیح البخاری رقم : (۴۴) ، و صحیح مسلم رقم : (۱۹۳) و (۳۲۵) .

*** مه روه ما له فه زل و چاکه کانی** ته وه یه که ئه م وته یه نه گهر کیخانه
بکریت به ئاسمانه کان و زهوی ئه و قورستر و لاره سه نگتر ده بیټ له ئه وان ،
هه روه کو چوڼ له م فه رموده یه دا هاتووه :

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : ((أَنَّ نُوحًا قَالَ لِإِبْنِهِ عِنْدَ
مَوْتِهِ : أَمْرُكَ بِإِلَهِ إِلَّا اللَّهُ ، فَإِنَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعَ وَالْأَرْضِينَ السَّبْعَ لَوْ وُضِعَتْ فِي
كِفَّةٍ وَوُضِعَتْ لِإِلَهِ إِلَّا اللَّهُ فِي كِفَّةٍ رَجَحَتْ بِهِنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَلَوْ أَنَّ السَّمَوَاتِ
السَّبْعَ وَالْأَرْضِينَ السَّبْعَ كُنَّ حُلْفَةً مِّنْهُمَا فَصَمْتُهُنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ))^(۱).

واته : پیغه مبه ر (نوح) له کاتی سه ره مه رگیدا به کوره که یی فه رمووہ :
فه رمانت پی ده که م به وتنی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) چونکه نه گهر هه ر هه ر حه و
ئاسمانه کان و هه ر حه و ته به قه ی زهوی بخړینه تای ته رازوویه که وه و (لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) یش بخړیته تاکه ی تریه وه ئه و (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) که له هه موویان
قورستر و لاره سه نگتر ده بیټ ، وه نه گهر هه ر حه و ئاسمانه کان و هه ر
حه و ته به قه ی زهوی له ناو نه لقه یه کی شاراوهدا بن ئه و (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)
تیکیده شکینیت .

(۱) "المسند" : (۲ / ۱۷۰) ، وصححه الألباني في "السلسلة الصحيحة" رقم : (۱۳۴) .

*** مه روه ما له فه زل و چاکه کانی** ئه وه یه که له نیوان ئه م وته یه و خوادا به ربه ست نی یه به لکو به ربه سته کان تیده په پړینیت تا وه کو ده گاته خوای گه وره :

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((مَا قَالَ عَبْدٌ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَطُّ مُخْلِصًا إِلَّا فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ حَتَّى تُفْضِيَ إِلَى الْعَرْشِ مَا اجْتَنَبَ الْكِبَائِرَ))^(۱).

واته : هېچ عه بدیک نی یه به نیازیکی پاکه وه وتبییتی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ئیلا درگا کانی ئاسمانی بو کراوه ته وه تا وه کو ده گاته عرشى خوا هه نده ی که خوی له تاوانه گه وره کان به دوور گرتبییت .

*** مه روه ما له فه زل و چاکه کانی** ئه وه یه که ئه م وته یه پزگارکاره بو ئه و که سه ی که ده یلیت له ئاگری دوزه خ :

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ (رضي الله عنه) : أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) سَمِعَ مُؤَدِّنًا يَقُولُ : ((أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، فَقَالَ : خَرَجَ مِنَ النَّارِ))^(۲).

(۱) "جامع الترمذي" رقم : (۳۵۹۰) ، وحسنه الألباني في "صحيح الجامع" رقم : (۵۶۴۸) .

(۲) صحيح مسلم رقم : (۳۸۲) .

وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چاکه کانی و واته که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه ره وه کانی ..

واته : پیغه مبه ر (ﷺ) گوئی له بانگه دریک بوو دهیوت : (أَشْهَدُ : أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) واته : (شایه تی ددهم : هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له خوا) ، پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموی : ئەم که سه ده رباز بوو له ناگر .

وَعَنْ عَثْبَانَ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : ((إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يُبْتَغِي بِذَلِكَ وَجَهَ اللَّهِ))^(۱).

واته : خوی گه وره قه ده غه ی کردووه له سه ر ئاگری دوزخ سزای ئه و که سه بدات که ده لیت : (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) و مه به سستی به وه په زامه ندی خوایه .

* مه روه ها له فزل و چاکه کانی ئەم وته یه ئه وه یه که پیغه مبه ر (ﷺ) کردوویه تی به باشتین به ش و لقه کانی ئیمان :

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ : ((الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً ، أَعْلَاهَا قَوْلُ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ))^(۲).

(۱) صحیح البخاری رقم : (۹) ، و صحیح مسلم رقم : (۳۵) .

(۲) صحیح مسلم رقم : (۳۸۲) .

وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چاکه کانی و واته که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه روه کانی ..

واته : ئیمان هفتا و ئه وونده * به شه ، به رزترینان بریتی یه له وتهی
(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ، وه نزمترینان بریتی یه له لادان و دوورخستنه وهی شتی
ئه زیه تدهر له سهر پیگاو بان .

* مه روه ما له فہزل و چاکه کانی ئه وه یه که پیغه مبر (ﷺ) هه والیداوه
به وهی که ئه م وته یه باشتیرینی زیکره کانه :

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (رضي الله عنه) قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ : ((أَفْضَلُ
الذِّكْرِ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَفْضَلُ الدُّعَاءِ : الْحَمْدُ لِلَّهِ))^(۱).

واته : باشتیرین زیکر بریتی یه له وتهی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ، وه باشتیرین
دوعایش بریتی یه له وتهی (الْحَمْدُ لِلَّهِ) .

* (بضغ) له زمانی عه ره بیدا له نیوان سی بۆ نو ده گریته وه ، که واته لیږده ما به ست به وشه ی (هفتا و
ئه وونده) بریتی یه له (هفتا و سی ... بۆ هفتا و نو) . - وه رگپر -
(۱) "جامع الترمذی" رقم : (۳۳۸۳) ، و "سنن ابن ماجه" رقم : (۳۸۰۰) ، وحسنه الألبانی فی "صحيح الجامع" رقم
: (۵۶۴۸) .

* مه روه ما له فہزل و چاکه کانی ئه وه یه که هه رکه سیځ له دلیه وه ئه م و ته یه بلیت ئه و ا به خته وهرترین که سه به تکا و شه فاعه تی پیغه مبه ری به خشنده (ﷺ) له پوژی قیامه تدا :

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) أَنَّهُ قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَنَّ لَا يَسْأَلُنِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَحَدٌ أَوْلُ مِنْكَ لِمَا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْحَدِيثِ ، أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ : مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ)) (٢).

واته : له (أَبُو هُرَيْرَةَ) وهه (ﷺ) فه رموویه تی : وتم : ئه ی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) کئ به خته وهرترین و شایسته ترین که سه به تکا و شفاعه تی تو له پوژی قیامه تدا ؟ پیغه مبه ری خوایش (ﷺ) فه رمووی : ئه ی (أَبُو هُرَيْرَةَ) به پاستی دلنیا بووم که هیچ که سیځ له پیښ تو پرسیارم لی ناکات سه باره ت به م فه رمووده یه ئه ویش له بهر ئه وه ی که به دیم کردبوو له سووربوونی تو له سه ر فه رمووده ، به خته وهرترین و شایسته ترین که س به تکا و شفاعه تی من له پوژی قیامه تدا ئه و که سه یه که به دلیکی پاکه وه پر به دل ده لیت : هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له خوا .

(٢) صحیح البخاری رقم : (٩٩) و (٦٥٧٠) .

وه فه رمایشتی پیغه مبه ر (ﷺ) له م فه رمووده یه دا : (مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ) به لگه ی تیدایه له سه ر ئه وه ی که (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) له ئه و که سه قبول ناکریت که ده یلیت ته نها به وه ی که به زمانی بیلیت ، به لکو پیویسته هه موو ئه و مهرجانه و هه موو ئه و به ندانه ی تیدا بییت که له قورئان و فه رمووده ا هاتوون ، چونکه ئه م وته یه قبول ناکریت له ئه و که سه که ده یلیت ئیلا به و مهرجانه وه نه بییت .

مهرجه کانی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

له پیشه وه شتی کمان باس کرد سه بارت به فزل و چاکه کانی وتهی یه کخوا په رستی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) که بریتی یه له باشتین و چاکترین و گوره ترین و ته کان ، هه روه ها باسی ئه وه شمان کرد که ده بیته دهرئه نجامی ئه م وته یه له چه ندین پاداشتی پیروژ و چاکه ی گه وره و به ره می به سوود له دنیا و دواړوژدا .

به لام پیویسته له سهر موسلمان ئه وه بزانیټ که (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) قبول ناکریت له ئه و که سه ی که ده یلیټ ته نها به وه ی که به زمانی بیلیټ ، به لکو پیویسته حق و ماف و ئه رکه کانی به جی بینیټ و هه موو ئه و مهرجانه ی تیدا بیټ که له قورئان و فهرمووده دا هاتوون ، وه هه موو موسلمانیک ئه وه ده زانیټ که هر تاعه ت و عیباده تیک که پیی نزیک ده بیته وه له خوا لی قبول ناکریت ئیلا مه گه ر مهرجه کانیشی به جی بینیټ ، بو نمونه نویژ قبول ناکریت ئیلا به مهرجه زانراوه کانی یه وه نه بیټ ، هه روه ها حه ج قبول ناکریت ئیلا به مهرجه زانراوه کانی یه وه نه بیټ ، وه هه موو عیباده ته کان به و شیوه یه یه قبول ناکرین ئیلا به مهرجه زانراوه کانیا نه وه نه بیټ که له قورئان و فهرمووده دا هاتوون ، وه به هه مان شیوه هه مان حاله ته له (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)

الله (یشدا که ئه ویش قبول ناکریت ئیلا مه گهر عه بد هه ستیت به مهرجه زانراوه کانی که

له قورئان و فهرمووده ها تون .

وه پیشینانی چاکمان (سه له فی صالح) په حمه تی خویان لیبت ئاماژه یان کردوه بۆ گرنگی بایه خدان به مهرجه کانی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) و پیوستی وابسته بوون و په یوه ستبون پیانه وه ، وه بۆ ئه ویش که ئه م وته یه قبول ناکریت ئیلا به وانه وه نه بیت :

له وانه :

عن الحسن البصري رحمه الله أَنَّهُ قِيلَ لَهُ : (إِنَّ نَاسًا يَقُولُونَ : مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ ؟ فَقَالَ : مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَأَدَّى حَقَّهَا وَفَرَضَهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ).

واته : به (حه سه نی به صری) په حمه تی خوی لیبت و تراوه :

خه لکانیک هه ن ده لئین : هه رکه سیك بلیت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ده چیت به هه شته وه ؟

ئه ویش فهرمووی : هه رکه سیك بلیت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) و حه ق و ماف و ئه رکه کانی به جی بینیت ئه و ده چیت به هه شته وه .

وقال الحسن للفرزدق وهو يدفن امرأته : (ما أَعَدَدْتَ لِهَذَا اليوم ؟ قال : شهادة أن لا إله إلا الله منذ سبعين سنة.

قال الحسن : نِعَمَ الْعُدَّةَ لَكِنْ لـ(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) شروطٌ ، فإِيَّاكَ وَقَذَفَ الْمُخَصَّنَاتِ).

واته : (حه سه نی به صری) به (فه ره زده قی) وتوه له کاتی کدا که خیزانه که یی ده ناشت و له گوړدا ده یشارده وه : چیت بو ئه م پوژده ئاماده کردوه ؟

ئویش وتی : شایه تیدان به (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بو ماوه ی هفتا ساله . (حه سه ن) یش فه رموی : ئه مه باشرین تویشوو به لام (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) چه ند مه رجی کی هه یه ، بو یه ئامان وریابه له تومه تبارکردنی ئافره تانی دامین پاک .

وقال وَهْبُ بْنُ مُنَبِّهٍ لِمَنْ سَأَلَهُ : (أَلَيْسَ مُفْتَاخُ الْجَنَّةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ؟ قال : بَلَى ، ولكن ليس مُفْتَاخُ إِلَّا لَهُ أَسْنَانٌ ، فَإِنْ جِئْتَ بِمِفْتَاحٍ لَهُ أَسْنَانٌ فُتِحَ لَكَ ، وَإِلَّا لَمْ يُفْتَحَ لَكَ). (1)

(۱) أورد هذه الآثار ابن رجب في "كلمة الإخلاص" ص : (١٤) .

واته : که سیک پرسپاری کرد له (وَهْب) ی کورپی (مُتَّبِعَه) : ئایا کلیلی به ههشت بریتی نی یه له (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ؟

ئویش فهرمووی : به لای ، به لام هیچ کللیک نی یه ئیلا ددانی هه یه ، جا ئه گهر کللیکت هیئا که ددانی هه بیئت ئه واه ده رگای به ههشتت بۆ ده کریته وه ، ئه گینا بۆت ناکریته وه .

به م ددانانه ئاماژه ده کات بۆ مهرجه کانی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) .

پاشان له میانه ی به دوا داچوونی زانایان بۆ ده قه کانی قورئان و سوننهت پوون بووه ته وه که (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) قبول ناکریت ئیلا به (حهوت مهرج) نه بیئت که بریتین له :

۱ - زانیاری به واته که ی - به په تکرده وه و سه لماندنی شه وه - که نه زانی په تده کاته وه .

۲ - دلنیا بوون که شک و گومان په تده کاته وه .

۳ - نیازپاکی که شیرک و هاو به شدان و پیشچاوی کردن و ریا په تده کاته وه .

۴ - راستگویی که درو په تده کاته وه .

۵ - خوښه ویستی که بق لی بوون و پی ناخوښ بوون په تده کاته وه .

۶ - پابه ندبوون که وازلپه ینان په تده کاته وه .

۷ - وهرگرتن که په تکرده وه په تده کاته وه .

وه هندیك له زانایان هه موو ئه م حوت مهرجه ی له یه ك به یتدا
کوکړدووه ته وه و فهرموویه تی :

عِلْمٌ يَقِيْنٌ وَإِخْلَاصٌ وَصِدْقُكَ مَعَ

مَحَبَّةٍ وَانْقِيَادٍ وَالْقَبُولِ لَهَا

جا با هه لوه سته یه کی پوخت بکه ین له گه ل ئه م مهرجانه دا بو
روونکړدنه وه ی ئه وه ی که مه به سته له هه ریه کیکیان له گه ل باسکړدنی
هندیك له به لگه کانیان له قورئان و فهرمووده دا :

* **مهرجی یه که م :** که بریتی یه له (زانپاری به واتاکه ی - به په تکرده وه
و سه لماندنیشه وه - که نه زانی په تده کاته وه) ، ئه وه یش به وه ده بیټ که ئه و
که سه ی وا ده لټیت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بزانیټ که ئه م وته یه هه موو جوړه کانی
په رستن له هه موو شتیك جگه له خوی گه وره په تده کاته وه ، وه

وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چاکه کانی و واته که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه روه کانی ..

دهیسه لمینیت بؤ خوا به تهنه ، هه روه کو چؤن خوی پاک و پایه دار

فهرموویه تی : ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ [الفاتحة].

واته : ئه ی خوی به تهنه تو دهره رستین و تهنه داوی یارمه تیش له تو ده که ین .

واته : تو دهره رستین و جگه له تو ناپه رستین ، وه داوی یارمه تیش له تو ده که ین و داوی یارمه تی له جگه له تو ناکه ین .

خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ [محمد].

واته : بزانه که و هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت تهنه خوا نه بیت .

هه روه ها خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾

[الزخرف].

واته : ئیلا ئه و که سانه نه بیت که شایه تی دده دن به حق و واتای ئه وده ش دهرانن .

پافه کاران و (موفه سیرین) ی قورئان له ته فسیری ئه م ئایه ته دا

فهرموویانه : ﴿إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ﴾ : إِلَّا مَنْ شَهِدَ بـ(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ،
﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ أي : مَعْنَى مَا شَهِدُوا بِهِ فِي قُلُوبِهِمْ وَأَلْسِنَتِهِمْ .

واته : مه به ست به ﴿ثِيْلًا ثُوْكَ سَانَه نَه بِيْتْ كه شايه تی دده دن به
حق﴾ واته : شايه تی دده دن به (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ، ﴿واتای ئه وهش ده زانن﴾
واته : واتای ئه وهش ده زانن که به دلّیان و زمانیان شايه تیان له سه رد او ه .
وه له م فهرمووده یه یشدا هاتووه :

عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ)) (١).

واته : هه رکه سیک بمړیت و بزانیّت که و ا هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی
په رستن بیّت جگه له خوا ئه و ا ده چیته به هه شته وه .
ده بینیت پیغه مبه ر (عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام) زانیاری به و ا تا که یی به مهرج
گرتووه .

(١) صحیح مسلم رقم : (٢٦) .

* **مهرجی دووهم** : که بریتی یه له (دلنیا بوون که شک و گومان په تده کاته وه) واته : ده بیټ نه و که سه ی که ده یلټ دلنیا بیټ لی د لنیا بوونی کی یه کلا که شک و گومانی تیډا نه بیټ ، وه (دلنیا بوون / الیقین) بریتی یه له : زانستی ته واو و کامل ، خوی گه وره له وه سفی ئیمانداراندا فره مووی ته تی : ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصّٰدِقُونَ﴾ (الحجرات).

واته : به پراستی ئیمانداران ته نها بریتین له نه وانه ی که باوه پریان هیڼاوه به خوا و پیغه مبه ره که یی و نه جا گومانیان نی یه له و باوه په ینانه یان و له پیڼاوی خوادا تیډه کوښن و جیهاد ده که ن به مالیان و به خوودی خو یان ، ئا نه وانه ئیماندار ی پراستگون .

وه واتای فره مایشتی : ﴿ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا﴾ : گومانیان نی یه له و باوه په ینانه یان ﴿﴾ واته : دلنیا ن و شک و گومانیان نی یه .
وه له م فره مووده یه یشدا هاتوه :

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّي رَسُولُ اللَّهِ لَا يَلْقَى اللَّهَ بِهِمَا عَبْدٌ غَيْرُ شَاكٍ فِيهِمَا إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ))^(۱).

واته : شایه تی دده دم به وهی که وا (هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له خوا و منیش پیغه مبه ر و نیردراوی خوام) هیچ عه بدیک نی یه به م دوو شایه تیدانه وه بگات به خوا و گومانی تیاندانده بیت ئیلا ده چیته به هه شته وه .

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : ((مَنْ لَقِيَ مَنْ وَرَاءَ هَذَا الْحَائِطِ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُسْتَقِيمًا بِهَا قَلْبُهُ فَبَشَّرَهُ بِالْجَنَّةِ))^(۱).

واته : له پشت ئه م باخه وه گه یشیت به هه رکه سیک شایه تی دده به (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) و له دلیه وه دلنیا بیت لی ی ئه وا مژده ی به هه شتی بده ری .
ده بینیت دلنیا بوونی به مهرج گرتووه .

(۱) صحیح مسلم رقم : (۲۷) .

(۱) صحیح مسلم رقم : (۳۱) .

* **مهرجی سی یه م :** که بریتی یه له (نیازپاکی که شیرک و هاوبه شدانان و پیشچاوی کردن و ریا پرته دکاته وه) ، ئه وهیش به پالفته کردنی کرده وه و پاک و پوخت کردنه وهی له هه موو خلته و پوخله واته دیار و نادیاره کانه وه ده بیټ ، ئه وهیش به نییته و نیازپاکی ده بیټ له هه موو عیبادت و په رستنه کاندایو خوا به تهنه ها ، خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ [الزمر].

واته : بزانه که دینداری و کرده وهی پاک و پوخت تهنه ها بوی خوایه و بوی هیچ که سیکی تر نابیت .

هه روه ها خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ [البینة].

واته : وه فرمانیان پی نه کراوه* تهنه ها به وه نه بیټ که خوا بپه رستن و به دلسوزی و نیازپاکی وه دینداری و کرده وه ئه نجام بدن .

وه له فهرمووده یه یشدا هاتووه :

* مه به سستی ئه وه یه : خوا فرمانی به خه لک نه کردووه ... هتد .

وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چاکه کانی و واته که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه ره وه کانی ..

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) أَنَّهُ قَالَ : ((أَسْعِدُ النَّاسَ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ : مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ))^(۱).

واته : به خته وهرترین و شایسته ترین که س به تکا و شفاعته تی من له پوژی
قیامه تدا ئه و که سه یه که به دلکی پاکه وه پر به دل ده لیت : هیچ
په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له خوا .

ده بینیت ئیخلاص و نیازپاکی به مهرج گرتووه .

* **مهرجی چواره م** : که بریتی یه له (راستگویی که درو ره تده کاته وه) ،
ئه وه یش به وه ده بیت که عه بد ئه م وته یه راستگویانه له دلیه وه بیلیت ، وه
(راستگویی) یش بریتی یه له وه ی که دل و زمان وه کویه ک بن و جیاواز نه بن ،
له بهر ئه مه خوی گوره له زه مکردن و سه رزه نشت کردنی مونا فیک و
دوو پوه کانداهرموویه تی : ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾
[المنافقون].

(۱) صحیح البخاری رقم : (۹۹) و (۶۵۷۰) .

واته : ئه ی پیغه مبهری خوا کاتی که مونافیق و دووړووه کان دینه لات ده لاین : ئیمه شایه تی ده دهین که تو پیغه مبهری خوات ، وه خوا ده زانیت که تو پیغه مبهری ئه ویت و خوایش شایه تی ده دات که به پراستی ئه و مونافیق و دووړووه درو ده که ن .

ده بینیت خوی پاک و دوور له هه موو که م و کوپییه ک و سفیانی کردووه به درو ، چونکه ئه وه ی که به زمانیان وتویانه له دلایندا بوونی نه بووه .

هه روه ها خوی پاک و پایه دار فهرموویه تی : ﴿أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ ۲ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَذِبِينَ﴾ ۲ ﴿[العنکبوت].

واته : ئایا خه لکی واه زانن که وازیان لیده هیئریت ته نها به وه ی که بلین : باوه پیمان هیئاوه و تاقینا کرینه وه ۲ ﴿به پراستی ئه وانه ی پیش ئه وانمان تاقیکردووه ته وه بو ئه وه ی خوا زانستی خو ی دربخات و پیشانی بدات که واه کئی پاستگو یه و هه روه ها بو ئه وه ی خوا زانستی خو ی دربخات و پیشانی بدات کئی دروژنه له وه ی که ده لاین : باوه پیمان هیئاوه .

وه له م فهرمووده یه یشدا هاتووه :

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ : ((مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ))^(۱).

واته : هیچ که سیځ نی یه شایه تی بدات به وهی که وا (هیچ په رستراویځ نی یه شایسته ی په رستن بیټ جگه له خوا و (مُحَمَّد) یش عه بد و پیغه مبه ری خواجه) به راستگوئی له دلیه وه ئیلا خوا حه رام و قه ده غه ی ده کات له سهر ناگری دوزه خ بیسوتینیت .

ده بینیت راستگوئی به مهرج گرتوه .

* **مهرجی پینجه م :** که بریتی یه له (خوښه ویستی که پق لی بوون و پی ناخوښ بوون په تده کاته وه) ، ئه وه یش به وه ده بیټ که ئه و که سه ی وا ده یلیت خوا و پیغه مبه ره که یی و ئاینی ئیسلام و ئه و موسلمانان ه ی که هه لده ستن به جی به جی کردنی فه رمانه کانی خوا و له ئاست سنووره دانراوه کانی ده وه ستن خوښ بویت ، وه رقیشی بیټ له ئه و که سانه ی که پیچه وان ه ی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ده که ن و ئه و کارانه ئه نجامده دات که هه لیده وه شینیت ه وه له (شیرک و کوفر) ، وه له وه یش که ده بیټه به لگه له سهر ئه وه ی که خوښه ویستی به مهرج گیراوه له ئیماندا فه رمایشتی خوی گه وره یه

(۱) صحیح البخاری رقم : (۱۲۸) ، صحیح مسلم رقم : (۱۹۳) و (۳۲) .

: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ

ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ ﴿١٦٥﴾ [البقرة].

واته : وه هه نديک له خه لک هه ن جگه له خوا که سانیکیان کردووه به هاووینه و شهریکی خوا و خوشیانیان دهویت وه کو خوشویستنی خوا به لام ئه وانه ی که ئیمانیان هیناوه خوشه ویستیان بۆ خوا زیاتره له خوشه ویستی موشریکه کان بۆ بته کانیان [یان خوشه ویستی ئه وانه ی که ئیمانیان هیناوه بۆ خوا زیاتره له خوشه ویستی موشریکه کان بۆ خوا].

وه له م فه رموده یه یشدا هاتووه :

پیغه مبه ری خوا (ﷺ) : ((أَوْثَقُ عُرَى الْإِيمَانِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ ، وَالْبُعْضُ فِي اللَّهِ)). (1)

واته : توندوتولترین ئه لقه کانی ئیمان بریتین له خوشه ویستی له بهر خوا و پقلیبوون له بهر خوا .

* مهرجی شه شه م : که بریتی یه له (پابه ندبوون که وازلپه ینان په تده کاته وه) ، چونکه ئه و که سه ی که ده لیت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) پیویسته

(۱) رواه أحمد في "المسند" : (٤ / ٢٨٦) ، وحسنه الألباني في "السلسلة الصحيحة" : رقم : (١٧٢٨) .

پابه ندبیټ به شه رعی خواوه ، وه ملکه چ بیټ بؤ برپاری خوا و پوو له خوا بیټ چونکه به وه ده بیټه که سیکی پابه ند و ده سترگ به (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) وه ، وه له بهر نه مه خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ [لقمان].

واته : وه هه رکه سیکی پوو له خوا بیټ و پابه ندبیټ به فهرمانه کانی وه و چاکه کار بیټ له کرده وه کانیدا ئه واهه و که سه ده سستی گرتووه به په یمانیکی تووندو و توله وه له لایه ن خواوه .
واته : ده سستی گرتووه به (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) وه .

ده بینین خوی پاک و به دور له هه موو نو قسانییه ک پابه ندبوون به شه رعی خواوه ی به مهرج گرتووه ، ئه وه یش به ملکه چ بوون بؤ فهرمانه کانی و پوو له خوا بوون به گوپرایه لی کردنی .

*** مهرجی هه و ته م :** که بریتی یه له (وه رگرتن که په تکرده وه په تده کاته وه) ، پیویسته ئه م و ته یه قبول بکریټ قبول کردنیکی راسته قینه به دل و زمانیشه وه ، خوی گه وره له قورئانی پیروژدا هه وال و به سه رهاتی ئه وانه ی پیشینانی بؤ گپراوینه ته وه ئه وانه ی که پرزگاری کردوون له بهر ئه وه ی

که ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ بیان قبول کردووه ، خوی گه وره فه رموویه تی : ﴿ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ﴾ ﴿١٠٣﴾ [یونس].

واته : ئه نجا ئیمه پیغه مبه رانمان و ئه وانه ش که باوه پریان هی ناووه پرگار ده که ین ، به و شیوه یه حقه له سهر ئیمه که ئیمانداران پرگار بکه ین.

هه روه ها خوی پاک و به دور له هه موو که م و کورپیه ک سه باره ت به حال ی موشریکه کان فه رموویه تی : ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ ﴿٣٥﴾ وَيَقُولُونَ إِنَّا لَتَارْكُوا ءَالِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ ﴿٣٦﴾ [الصافات].

واته : موشریکه کان ئه گهر پییان بوترایه ت بلین : ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ ئه و خویان به گه وره ده زانی له ئاست ئه م وته یه و خویان لی ده گرته وه ، وه ده یانوت : ئایا ئیمه وازینین له په رستراوه کانی خۆمان له بهر قسه ی شاعریکی شیئت .

ئه مانه بوون مهرجه کانی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ ، وه مه به ستیش لییان بریتی نی یه له ژماردنی وشه کانیان و له به رکردنیان به ته نها ، چونکه چه ندین که سی ساده و عوام هه یه که ئه م مهرجانه ی تیدا کۆبووه ته وه و پابه ندیشه

پییانه وه و که چی نه گه ر پی ی بوتریّت : بیانژمیّره نه وا نایزانیّت ، وه چه ندین که سیش هه یه وشه و نه لفازه کانی هه موو مهرجه کانی له به ره و وه کو تیر پیاندا ده پروات و که چی ده ییینیت زورجار ده که ویّته ناو نه وانه ی که هه لیانده وه شینیّته وه ، که واته نه وه ی که خواستراوه بریتی یه له زانست و کرده وه پیکه وه بو نه وه ی مروّف راستگو یانه به وه ببیّت به نه هلی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ، وه ببیّت به نه هلی وته ی یه کخوا په رستی به راستی ، وه که سی یارمه تیده ریش بو نه وه بریتی یه له خوا به ته نها ، بو یه داوای لی ده که ین که یارمه تیمان بدات و موه فه قمان بکات بو به دیه ینانی نه وه ، وه سوپاس و ستایش بو خوا به ته نها .

مه به ست و واتای وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

به راستی وتهی یه کخوا په رستی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) که بریتی یه له باشتړین و چاکترین و کاملترین زیکر ، ئه م وتهی لای خوا قبول نی یه به تنها دهر برپینی به زمان به تنها و به بی ئه وهی که عه بد هه ستییت به به جی هیانی حه قیقه تی واتاکه ی ، وه به بی به جی هیانی ناوه پړوکی مه به سته که ی له په تکر د نه وهی شیرک و سه لماندنی یه کخوا په رستی بو خوا ، له گه ل باوه پړوونیک یه کلا به وهی که له خویی گرتووه له وهی که باسکرا و کرده وه پیی کردنی ، ئا به وه عه بد ده بییت به موسلمانیک یی راسته قینه ، وه به وه ده بییت به یه کیک له ئه هلی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) .

وه ئه م وته گه وره یه ئه وهی له خوگرتووه که هه موو شتیك جگه له خوا په رستراو نی یه ، وه په رستراویتی هه موو شتیك جگه له خوا پووجه لترینی پووجه له کانه ، وه سه لماندنی په رستراویتی بو هر شتیك جگه له خوا سته مترینی سته مه کانه و ئه وپه پری گومرایی یه ، خوای گه وره فهرموویه تی :

﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَهُمْ عَنِ

دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ﴿٥﴾ وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴿٦﴾﴾

[الأحقاف].

واته : کئی هه یه له و که سه گومر اتر بیت که هاوارده کاته که سانی که جگه له خوا که تاوه کو پوژی قیامت وه لامي ناداته وه و نه وانیش بی ئاگا و غافلن له پارانه وه و هاوارتی کردنه کانیان ﴿٥﴾ وه کاتی که که خه لک حه شر ده کرین و کوده کرینه وه له قیامتدا ده بڼه دوژمنیان و بی باوه پڼ به په رستنه کانیان بویان .

هه روه ها خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَبْ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ ﴿٦٢﴾ [الحج].

واته : نه وه له بهر نه وه یه که وا به راستی ته نها په رستراویتی خوا حه ق و راسته ، وه به راستی نه و په رستراوانه ی که هاوبه ش نه نجامده ره کان ده یان په رستن و لییان ده پارینه وه جگه له خوا نه وه پوچه له ، وه به راستی ته نها خوا به رز و گه وره یه .

هه روه ها خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ ﴿١٣﴾ [لقمان].

وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چا که کانی و واته که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه رده و ده کانی ..

واته : به راستی شیرک و هاوه لبر یاردان بۆ خوا زولم و سته میکی
گه وره یه .

هه روه ها خوی گه وره فه رموویه تی : ﴿وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾
[البقرة].

واته : کافر و بی باوه په کان ئه وان زالم و سته مکارن .

وه زولم و سته م بریتی یه له دانانی شت له جگه له شوینه که ی خوی ،
وه بی گومان لادانی عبادت بۆ جگه له خوا و ئه نجامدانی بۆ که سیك یان
شتیکی تر جگه له خوا زولم و سته مه چونکه دانانی تی له جگه له شوینه که ی
خوی ، به لکو ئه وه ئه سته مترین و مه تر سیدارترینی سته مه کانه .

به راستی وتهی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) - ئه م وته گه وره یه - مه به ستیکی هه یه
پیویسته لی تی بگه یت و واتایه کی هه یه پیویسته ریکبخریت ، چونکه به
کوړا و یه کده نگی زانایان دهر برینی ئه م وته یه به زمان به بی تیگه یشن له
مانا و واتا که ی و کرده وه کردن به وه ی که ده یخوازیت سوودی نی یه ،
هه روه کو خوی پاک و به دوور له هه موو که م و کوړییه ک فه رموویه تی : ﴿وَلَا

يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفْعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾ [الزخرف].

واته : وه ئه وان ه ی جگه له خوا ده په رستریڼ و هاواریان ټیډه کریټ توانای تکا و شه فاعه ت کردنیان نی یه ئیلا ئه و که سانه یان نه بیټ که شایه تی دده ن به حه ق و واتای ئه وه ش ده زانن .

وه واتای ئایه ته که وه کو موفه سیره کان فه رموویانه : واته : ئیلا ئه و که سانه نه بیټ که شایه تی دده ن به (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) و به دلشیان واتای ئه وه ده زانن که به زمانیان ده ریانبړیوه ، چونکه به راستی شایه تیدان هه بوونی زانیاری سه باره ت به شایه تی له سه ردراوه که ده خوازیټ ، چونکه ئه گه ر شایه تیدان له نه زانینه وه بیټ ئه و نابیته شایه تیدان ، هه روه ها راستگوئی و کرده وه پټ کردنیش به وه ده خوازیټ .

له مه وه پرون ده بیټه وه که و له م وته یه دا پیو یسته زانیاری هه بیټ به واتاکه ی و له گه ل کرده وه پټ کردنی و راستگویش ټیډا ، به (هه بوونی زانیاری به واتاکه ی / العلم) عه بد پزگاری ده بیټ له پړپړه و پړیازی گا وره کان (النصاری) که و کرده وه ده که ن به بټ هه بوونی علم و زانست ، وه به (کرده وه ش / العمل) پزگاری ده بیټ له پړپړه و پړیازی جووله که کان

(اليهود) که واه دوزانن و کرده وه ناکه ن ، وه به (راستگوييش / الصدق) پرزگاری ده بیټ له پیره و پېبازی مونافیق و دووړووه کان (المنافقون) که واه شتانیك دهرده برن که له ناخیاندا نی یه و باوه پریان پی نی یه ، وه به وهیش ده بیټ به یه کیك له نه هلی ریگای راستی خوا له وانه ی که خوا نېعمه تی خوئی داوه به سه ریاندا جگه له جووله که کان و گاواره کان .

دهرئه نجام نه وه یه که (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) سوودی نی یه ئیلا بو که سیك نه بیټ که مه به ست و واتا که ی دوزانیت به ره تکر نه وه و سه لماندنه وه ، وه باوه پری به وهیش هه یه و کرده وه شی پی ده کات ، به لام :

– نه و که سه ی که ده یلیټ و له پواله تیشدا کرده وه ی پی ده کات به بیټ نه وه ی که له دلپه وه باوه پری پی هه بیټ نه واه نه و که سه مونافیق و دووړووه .
- وه نه و که سه ی که ده یلیټ و کرده وه به دژه که ی و پیچه وانه که ی ده کات له شیرك نه واه نه و که سه کافر و موشریکه .

– هه روه ها نه و که سه ی که ده یلیټ و هه لگه پراوه ته وه له ئیسلام به ئینکاری کردنی له شتیك له خواستراوه کانی و مافه کانی نه واه نه و ته یه سوودی پی ناگه یه نیت نه گهر هه زار جاریش بیلیټ .

— هه روه ها ئه م وته یه سوودی نی یه بو ئه و که سه یش که ده یلّیت و به لام هه ندیک له جوړه کانی عبادت بو جگه له خوا ئه نجام ددات وه کو دوعا و پارانه وه و سه ربرپین و نه زرکردن و هانا بولابردن و پشت پی به ستن و بولاگه پانه وه و هیوا و ئومید پی بوون و لی ترسان و خوشویستن و هاوینه کانی ئه وانه ، جا هه رکه سیك شتیک له و عباداتانه ی که ناشیت ئیلا بو خوا نه بیّت ئه گه ر شتیک له وانه ی بو جگه له خوا ئه نجامدا ئه واه و که سه هاوه لبرپارده ره بو خوی گوره و موشریکه ، ئه گه ر چی به زمانیش بلّیت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ، چونکه ئه و که سه کردنه وه ی نه کردووه به وه ی که ئه م وته یه ده یخوازیت له و یه کخوا په رستی و کرده وه پاک ی یه ی (ئه و ته وحید و ئیخلاصه ی) که بریتی یه له واتا و

مه به سستی ئه م وته گه وره یه ^(۱).

چونکه (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) واته که ی بریتی یه له (لَا مَعْبُودَ حَقُّ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ ، وَهُوَ اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ) واته : هیچ په رستراویکی حق نی یه شایسته ی په رستن بیّت ته نها یه که په رستراو نه بیّت که ئه ویش خوی ته نها و بی شه ریکه ، وشه ی (الإله) له زمانی عه ره پیدا بریتی یه له (المَعْبُود) واته : (په رستراو) ،

(۱) انظر "تيسير العزيز الحميد" : ص : (۷۸) .

وه (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) یش واته : (لا مَعْبُودَ حَقُّ إِلَّا اللَّهُ / هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له خوا) هه روه کو چوَن خوای گه وره فه رموویه تی : ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ ﴿٢٥﴾ [الأنبياء].

واته : هیچ پیغه مبه ریکمان له پیش تو نه ناردووه ئیلا وه حیمان بو ناردووه که وا هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیت جگه له من نه بیت بویه ته نها من بپه رستن .

له گه ل فه رمایشتی خوای گه وره : ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ ﴿٣٦﴾ [النحل].

واته : به دلنیا یی له هه موو ئوممه تیك (کوومه له مروؤقیك) دا پیغه مبه ریکمان ناردووه بو ئه وه ی پیان بلئ : به ته نها خوای گه وره بپه رستن و خوَتان دوور بخه نه وه له تاغوت (په رستنی جگه له خوا) .

به وه پوون ده بیته وه که واتای (الإله) بریتی یه له (المَعْبُود) واته : (په رستراو) ، وه (إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ) یش واته که ی بریتی یه له پاک و پوخت کردنه وه ی عبادت و په رستن بو خوا به تاك و ته نها و دوورکه و تنه وه له

وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چاکه کانی و واته که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه ره وه کانی ..

په رستنی جگه له خوا) ، له بهر ئه مه یش کاتیڅ که پیغه مبه ر (ﷺ) به کافرو
بی باوه په کانی قوره یشی فهرموو : "بَلِّينَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ" ئه وان وتیان : ﴿
أَجْعَلِ الْأَلْهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَبٌ﴾ [ص].

واته : ئایا ئه و هه موو په رستراوانه ی کردووه به یه ک په رستراو ؟!
به راستی ئه مه شتیکی سه یر و عه جایه به !

وه (قهومی هود) یش کاتیڅ که پیغه مبه ره که یان پیانی فهرموو : "بَلِّينَ
: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ" ئه وانیش وتیان : ﴿أَحِثَّنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ
يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ [الأعراف].

واته : ئایا تو بۆ ئه وه هاتویت بۆ لای ئیمه که خوا به تاك و ته نها
به رستین و وازیبنین له و په رستراوانه ی که باوبا پیرانی ئیمه ده یان په رستن ؟
ئه مه یان وت له کاتیڅدا که ئه و بانگیانی کرد بۆ (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ، چونکه
ئه وان تیگه یشتن که مه به ست به م و ته یه بریتی یه له په تکرده وه ی
په رستراویتی له هه موو شتیڅ جگه له خوا و سه لماندن ی په رستراویتی بۆ
خوا ی ته نها و بی شه ریک ، چونکه (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) په تکرده وه (نَفِي) و
سه لماندن (اثبات) ی له خوگرتووه :

- په رستراویتی له هه موو شتیګ جګه له خوای گه وره ی په تکر دوو ته وه ، جا هه موو شتیګ جګه له خوا له فریشته کان و پیغه مبه رانیش - چ جای جګه له ئه مان - په رستراو نین ، وه هیچ شتیګیان بو نی په له عیبادت و په رستن .

- وه په رستراویتی شی سه لماندووه بو خوا به تاګ و ته نها ، به واتای ئه وه ی که عه بد هیچ که س و شتیګی تر جګه له خوا ناپه رستی و دلی پییه وه وابه سته نابیت ، واته : به هیچ شتیګ له په رستن و دل پی وابه سته بوونه وه پوو له جګه له خوا نابیت ، په رستن بریتی په له وابه سته بوونی دل که ئه وه ده خوازیټ به شتیګ له جوړه کانی په رستن رووی تیټکات وه کو دوعا و پارانه وه و سه ربړین و نه زرکردن و جګه له وانه یش.

وه له قورئانی پیروژدا چه ندین ده قی زور هاتووه که واتای (وتهی یه کخوا په رستی : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) پوون ده که نه وه و مه به سته که ی ئاشکرا ده که ن ، له وانه ش :

وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چاکه کانی و واته که ی و مهرجه کانی و هه لوه شینه ره وه کانی ..

فه رمایشتی خوی گه وره که فه رموویه تی : ﴿وَاللَّهُمَّ إِلَهُ وَحْدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾ [البقرة].

واته : په رستراوی ئیوه ته نها یه ک په رستراوه که هیچ په رستراویک نی یه شایسته ی په رستن بیټ جگه له ئه و نه بیټ که و ا په حمهت فراوانه و به به زه یی یه .

هه روه ها فه رمایشتی خوی گه وره که فه رموویه تی : ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ [البينة].

واته : وه فه رمانیان پی نه کراوه ته نها به وه نه بیټ که خوا به رستن و به دلسوزی و نیازپاکیه وه دینداری و کرده وه نه نجام بدهن و پاسال بن .

هه روه ها فه رمایشتی خوی گه وره که فه رموویه تی : ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٣٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٣٧﴾ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٨﴾﴾ [الزخرف].

واته : له و کاته دا ئیبراهیم وتی به باوکی و خزمانی و گه له که ی : به راستی

من دووره په ریژ و دابراو و بی باوه یم به وانیه که ئیوه ده یانپه رستن ﴿٢٦﴾
ته نها ئه و خواجه نه بیّت که دروستی کردووم به راستی ته نها ئه و پرنماییم
ده کات بو حق و دادپه روه ری ﴿٢٧﴾ وه پیغه مبه ر ئیبراهیم وته ی
یه کخواپه رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ کرد به وه سیتنامه و هیشتیه وه له نیو وه چه
و نه وه کانیدا بو ئه وه ی هه میشه له هاوبه ش دانانه وه بگه پرنه وه بو
یه کخواپه رستی .

هه روه ها خوی گه وره له باوه پداره که ی (یس) ده گپیته وه که
فه رموویه تی : ﴿وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ ﴿٢٢﴾ ءَأَخِذُ مِنْ
دُونِهِ ءَالِهَةً إِن يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِي عَنْهُمْ شَيْئًا وَلَا
يُنْقِذُونِ ﴿٢٣﴾ إِنِّي إِذًا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾ [یس].

واته : ئایا چ شتیک ده بیته پریگر له وه ی که من ئه و که سه به رستم که وا
دروستی کردووم و ئیوه یش ده گه پرنه وه بولای ؟ ﴿٢٢﴾ ئایا جگه له ئه و
که سانیک ی تر بکه م به په رستراو که وا ئه گه ر خوی په حمه ت فراوان بیه ویت

زیانیکم پی بگه یه نیت له و کاته دا تکا و شه فاعه تی نه و په رستراوانه هیچ
سوودم پی ناگه یه نبت و پرزگارم ناکه ن له ته نگانه دا ؟ ﴿۱۳﴾ به پاستی نه گهر
وابکه م نه و ا من له گومراییه کی پووندام .

هه روه ها خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ
الْدِّينَ﴾ ﴿۱۱﴾ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿۱۲﴾ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ﴿۱۳﴾ قُلِ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ﴿۱۴﴾ [الزمر].

واته : بلای من فهران پی کراوه به و هی که خوا به په رستم و به پاک و
پوختیه وه دینداری بو بکه م و کرده و هی بو نه نجام بدهم ﴿۱۱﴾ وه فهرانم
پی کراوه به و هی که بېم به یه که م که سیک که ملکه چی فهرانه کانی بېم ﴿۱۲﴾
بلای نه گهر من سه ریچی فهرمانی په روه ردگارم بکه م نه و له سزای پوژیکي
گه وره ده ترسم ﴿۱۳﴾ بلای من خوا ده په رستم و به پاک و پوختیه وه دینداری
بو ده که م و کرده و هی بو نه نجام ده دم .

هه روه ها خوی گه وره له باوه پداره که ی (ءَالِ فِرْعَوْنَ) ده گپړیته وه که
فهرموویه تی : ﴿وَيَقَوْمِ مَا لِيَ أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجْوَى وَتَدْعُونِي إِلَى النَّارِ﴾

﴿٤١﴾ تَدْعُونِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَرِ ﴿٤٢﴾ لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَبْ أَلْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٤٣﴾ [غافر].

واته : ئه ی قه و مه که م ئه وه چی یه من بانگتان ده که م بۆ پزگار بون [که بریتی یه له خوا په رستی به تهنه و بئ شهربیک] و ئیوه یش بانگم ده که ن بۆ ناگری دۆزه خ ؟ ﴿٤١﴾ بانگم ده که ن بۆ ئه وه ی کوفر بکه م به خوا و که سیئ بکه م به شهربیکی که علم و به لگه م پئ نی یه له سه ری و له کاتی کدا که من بانگتان ده که م بۆ لای خوا ی بالاده ست و زور له تاوان خو شبوو ﴿٤٢﴾ به پراستی ئه وه ی که ئیوه بانگم ده که ن بۆ لای [که بریتی یه له شهربیک بۆ خوا دانان و په رستنی جگه له خوا] ئا ئه وانه ی که ده کریڼ به شهربیکی خوا هیچ وه لامی ئه و که سانه ناده نه وه که ده یان په رستن و لیان ده پارینه وه و هاواریان تی ده که ن نه له دنیا و نه له قیامه تیشدا ، وه ئیمه گه رانه وه مان بۆ لای خوا یه و به پراستی ئه وانه ی که پوچوون له سه ریچی کردنی خوا دا ئا ئه وانه خوا وه نی ناگری دۆزه خن .

وه ئه و ئایه تانه ی که سه باره ت به م و اتایه هاتوون ژور ژورن و هه موویان ئه وه پوون ده که نه وه که واتای (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بریتی یه له : به ریبوون و ته به را کردن له په رستنی جگه له خوا له که سانی تکالی کراو و ئه وانه ی که ده کرین به شهریکی خوا ، له گه ل یه کتا کردنه وه ی خوا به عبادت و په رستن به ته نها ، ئا ئه مه یه پینمایي و دینی حق (واته : زانستی به سوود و کرده وه ی چاک) که خوی گه وره پیغه مبه رانی خوئی پی ناردووه و کتیبه کانی پی دابه زاندووه .

به لام وته ی مروف به دهر برپینی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ته نها به قسه و به بی شاره زابوون له واته که ی و به بی کرده وه کردن به وه ی که ده یخواییت به لکو له وانه یه هه ندیک جاریش به شیک له عبادت و په رستنه کانی له دوعا کردن و ترس لی بوون و سه برپین و نه زر کردن و جگه له وانه ش له جوړه کانی تری عبادت و په رستنه کان بو جگه له خوا دانابیت به راستی ته نها ئه مه به س نی یه بو عه بد بو ئه وه ی ببیت به ئه هلی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) و ته نها ئه وه پزگاری ناکات له سزای خوا له پوژی قیامه تدا^(۱).

(۱) انظر "تیسیر العزیز الحمید" : ص : (۱۴۰) .

که واته (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ته نها ناویک نی یه و واتای نه بیټ ، یان وتهیه ک بیټ و حه قیقه ته نه بیټ ، یان ده برپینیک بیټ و ناوه پړوکی نه بیټ هه روه کو چوڼ هه ندیک که سانی گومان بهر گومانی نه وه ده بهن ، نه وانه ی و باوه پریان وایه که نه وپه پری به دیهینان له وه دا بریتی یه له ته نها ده برپینی نه م وتهیه به بی باوه پربوون له دلدا به شتیک له و تاکانی ، یان بریتی یه له ته نها ده برپین و گوگردنی به بی به جیهینانی شتیک له بنه ما و بنچینه کانی ، هه رگیز نه مه پله وپیگه ی نه م وته گه وره یه نی یه ، به لکو نه م وتهیه ناوه بو و اتایه کی گه وره ، وه وتهیه که مانایه کی گه وره یه هیه که گه وره تره له هه موو ماناکان ، که دهر نه نجامه که ی - وه کو له پیشه وه باسکرا - بریتی یه له : به ریبوون و ته به راگردن له په رستنی هه موو شتیک جگه له خوا و پروکردن له خوا به ته نها به ملکه چی و زه لیل بوونه وه و به ته ماح و حه زه وه و به گه پانه وه بولا و پشت پی به ستنه وه و به پارانه وه و داوالی کردنه وه .

چونکه خاوه نی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) داوا له هیچ که سیک ته نها خوا نه بیټ ، وه هانا و هاواریش بو لای هیچ که سیک جگه له خوا ، وه پشت به هیچ که سیکی ش نابسته تیټ جگه له خوا ، وه ئومیدیشی به هیچ که سیک نی یه جگه له خوا ، وه هیچ شتیکیش سه رنابریت بو جگه له خوا ، وه هیچ شتیکیش له

عیبادت و په رستن بۆ جگه له خوا ئه نجام نادات ، وه بی باوهره به هه موو
ئه وانه ی که جگه له خوا ده په رستریڼ و ته به پرا ده کات بۆ لای خوا له وه .

که واته ئه مه چ پرس و بابه تیکی گه وره یه ! وه ئه مه چ شتیکی پوون و
ناشکرایه ، به لام ته و فیک و هیدایه تدان ته نها له ده سستی خوادایه ، وه ته نها
ئه ویشه یارمه تیده ر .

هه لوه شینه ره وه کانی شایه تیدان به ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

له پيشه وه باسی مهرجه کانی وتهی یه کخوا په رستی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) مان
 کرد که پيويسته له عېد و بهنده دا هه بن بؤ ته وهی لی قبول بکړیت لای
 خوا ، که بریتین له چهند مهرجی کی گه وره پیگه و پيويسته له سه ره موو
 موسلمانیک بایه خی گه وره و گرنگیه کی ته و او یان پیبدن ، وه له وهی که
 شایسته یه موسلمان له م بابه ته گه وره یه دا گرنگی و بایه خی پیبدات
 شاره زابوونه له هه لوه شینه ره وه کانی هم وتهیه بؤ ته وهی وریابیت لیان ،
 چونکه خوی کار پر به ره که ت و پایه دار له کتیبه که یدا به ووردی ریگای نه و
 نیماندارانه ی که هم وتهیه یان به جی هیناوه روونکردووه ته وه ، هه روه ها به
 ووردیش ریگای نه و تاوانبارانه ی که پیچه وانه ی هم وتهیه یان کردووه
 روونکردووه ته وه ، وه خوی پاک و به دوور له هه موو عیبه یه که در نه نجامی
 نه وانه و نه مانه و کرده وهی نه وانه و نه مانه و نه و هوکارانه ی که نه وانه ی
 پی موه فقه کردوون و نه و هوکارانه ش که نه مانه ی پی پړسوا کردوون
 روونکردووه ته وه ، وه خوی پاک و پایه دار له کتیبه که یدا نه و دوو شته ی
 درخستوه و ئاشکرا کردووه و روونکردووه ته وه به نه و پړی روونکردنه وه

، هه روه کو خوی پاک و پایه دار فه رموویه تی : ﴿وَكَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ﴾ [الأنعام].

واته : وه به و شیوه یه ئایه ته کان شی ده که ینه وه و بو ئه وه ی ریگی تاوانباران روون بپیته وه .

هه روه ها خوی پاک و پایه دار فه رموویه تی : ﴿وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا بُيِّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ [النساء].

واته : هه ر که سیک سه ریچی پیغه مبه ر (ﷺ) بکات و پشتی لی هه لکات له پاش ئه وه ی ریگی راستی هیدایه تی بو پوون بوبیته وه ، وه شوینی ریگا و به رنامه ی جگه له باوه پرداران (پیشینه چاکه کان) بکه ویته ئه وای ئیمه له دنیادا پووی وهرده گیرین بو لای ئه وه ی که ئه و پووی لی کردوو و له قیامه تیشدا ده یخه یه ناو دوزه خه وه که خراپترین سه ره نجامه بویان .

وه هه رکه سیک شاره زای ریگی تاوانباران نه بیته و ریگا که یانی بو روون نه بووبیته وه ئه وای زور نزیکه بکه ویته ناو هه ندیک له وه ی که ئه وان تییدان له باتل و نارپه و ، وه له بهر ئه مه پیشه وای باوه پرداران (عومه ر) ی کوپی

(خەتتاب) (ﷺ) فەرموویەتى : ((إِنَّمَا تُنْقَضُ عُرَى الْإِسْلَامِ عُرْوَةُ عُرْوَةً : إِذَا نَشَأَ فِي الْإِسْلَامِ مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الْجَاهِلِيَّةَ)) (1).

واتە : بەرپاستى كاتىك ئەلەكانى ئىسلام ئەلەكە ئەلەكە ھەلۆە شىنەرەو ھەكەنى كەسانىك لە ئىسلامدا پىڭگەن نەزانن سەر دەمى نەفامى چىيە .

لەبەر ئەمە چەندىن دەقى زۆر لە قورئان و سوننەتدا ھاتووە كە وریا كەرەو ھەن لە ھۆكارەكانى پاشگەزبونووە و ھەلگەرەنەو لە دىن و تىكپراى جۆرەكانى شىرك و كوفر كە وتەى يەكخو پەرستى ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ ھەلۆە شىنەرەو ، وە زانایان پەرەمەتى خویان لىبىت لە باسى (ھوكمى مورتەد) دا لە كىتبە فەھىەكاندا باسى ئەو ھەيان كەردووە كەوا :

موسلمان ھەلۆە گەرپىتەو لە دىنەكەى بە چەندىن جۆرى زۆر لە ھەلۆە شىنەرەو ھەكەنى دىن ، ئەگەر تىيان بکەوئىت یان بکەوئىتە ناو ھەندىکیانەو ئەوا ھەلۆە گەرپىتەو لە دىنەكەى و لە ئاینەكەى دەگوئىزىتەو و دەچىتە دەرەو ھەكەنى ، وە ئەو كاتە تەنھا دەربرىنى ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ بە زمان سوودى پىناگەيەنئىت ، چونكە ئەم وتە گەرەيە كە باشتىن و چاكتىن زىكرە سوود بەو كەسە ناگەيەنئىت كە دەليئت ئىللا مەگەر

مهرجه کانی له خویدا به جی بیئیت و خوئی به دور بگریت له هه موو شتیک که هه لیده وه شینه ته وه .

وه گومانی تیدا نی یه که و شاره زابوونی موسلمان بهم هه لوه شینه ره وانه یه سوودیکی گه وره ی هه یه له دیندا نه گهر شاره زایان بییت شاره زاییه که مه به سستی لی ی پاریزراو بوون بییت له م خراپانه و پرگار بوون بییت له م په تایانه ، له بهر نه مه هه رکه سیک شاره زایان بییت به شیرک و کوفر و باتل و پښکار کانی و رقی بییت لییان و خوئی وریا بییت لییان و خه لکیشیان لی وریا بکاته وه و له خوئی دور بخاته وه و پښکار یان پی نه دات ئیمان که ی بروشینن به لکو به شاره زابوونی تیدا زیاتر به رچا ورپوشن ده بییت به حق و خوشه ویستی بوی زیاتر ده بییت و زیاتر ناحه زده بییت به و شتانه و لییان ده سلایته وه و دور ده که ویته وه ، شاره زایی بهم شتانه چه ندین سوود و قازانجی بوی ده بییت که که س پییان نازانیت ته نها خوا نه بییت ، وه خوا ی پاک و پایه دار پیخوشه که و پښکاری حه ق بزانییت بوی نه وه ی خوشبو یسترییت و بگریته بهر ، هه روه ها پیخوشه که و پښکاری باتل و ناحه قیش بزانییت بوی نه وه ی خه لکی خویانیانی لی به دور بگرن و رقیان لی ی بییت ، چونکه موسلمان هه روه کو چون داوای لیکراوه که شاره زایان بییت به پښکاری خیر و چاکه بوی نه وه ی پیاده و په پره وی بکات به هه مان شیوه داوای لیکراوه که

شاره زنا ببیټ به ریځای خراپه بو ئه وهی که وریا بیټ لئی ، وه له بهر ئه مه
له هه ردوو صه حیچی (بوخاری) و (موسلیم) دا هاتووه :

عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ (رضي الله عنه) قَالَ : ((كَانَ النَّاسُ يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) عَنِ
الْخَيْرِ ، وَكُنْتُ أَسْأَلُهُ عَنِ الشَّرِّ ، مَخَافَةَ أَنْ يُدْرِكَنِي))^(۱).

واته : خه لکی پرسپاریان ده کرد له پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ده ربارهی خیر
و چاکه ، به لام من پرسپاری شه پ و خراپه م لئی ده کرد له ترسی ئه وهی
نه وه ک پیم بگات .

هه روه ها له بهر ئه مه و تراوه :

عَرَفْتُ الشَّرَّ لَا لِلشَّرِّ لَكِنْ لِتَوَقُّعِهِ
وَمَنْ لَا يَعْرِفُ الشَّرَّ مِنَ النَّاسِ يَقَعُ فِيهِ

واته : شه پ و خراپه م ناسی نه ک له بهر ئه وهی که (شه پ و خراپه)
شتیکی باشه به لکو بو ئه وهی خو می لئی بپاریزم .
وه هه رکه سیځ له خه لک شه پ و خراپه نه ناسیټ ئه وا ده که ویته ناو یوه .

(۱) صحیح البخاری رقم : (۳۶۰۶) ، و صحیح مسلم رقم : (۱۸۴۷) .

جا نه گهر نه مه به م شیوازه بیت و نه وه نده گرنگی هه بیت نه و پئو یسته له سهر هه موو موسلمانیک نه و شتانه بزانیّت که و و تهی یه کخوا په رستی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) هه لده وه شینه وه بو نه وه ی وریا بیت لیان نه ویش - هه ر وه کو چوّن له پیشه وه باسکرا - به چند شتیکی زور هه لده وه شیته وه ، به لام مه تر یسدارترینی نه و شتانه ی که و تهی یه کخوا په رستی هه لده وه شینه وه و زورتر رووده دن بریتین له (۱۰) هه لوه شینه ره وه که زیاتر له یه کیّک له زانایان و نه هلی علم باسیان کردوه په حمه تی خویان لیبت^(۱).

وه له خواره وه باسی نه م هه لوه شینه ره وانه ده که م به کورتی بو نه وه ی موسلمان وریا بیت لیان و جگه له خویشی له موسلمانانی لیان وریا بکاته وه به ئومیدی سه لامهت بوون و بی وه بیوون لیان :

یه که میان : بریتی یه له شهریک بو خوادانان له په رستندا ، خوی گه وره فهرموویه تی : ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾^۴ (النساء).

(۱) انظر "الدرر السنیه فی الأجوبة النجدیه" : (۲ / ۲۳۲) وما بعدها .

واته : به پرستی خوا له وه خوښنا بیت که شهریکی بو دابنریت ، وه له خوارووی نه وه وه له هه موو تاوانیکی تر خوشده بیت بو هر که سیك که خوی ویستی لی هی به بیت .

هه روه ها فه رموویه تی : ﴿إِنَّهُمْ مِنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾ [المائدة].

واته : به پرستی هه رکه سیك شهریک بو خوا دابنیت نه و به دلنیا یی خوا به هه شتی لی حه رام و قه ده غه ده کات و جیگای حه وانه وهی ئاگری دوزه خه ، وه موشریکه کان هیچ که سیك پشتیوان و تکا کاریان نی یه .

وه له جوړه کانی شهریک بو خوادانان : پارانه وه و داواکردن له مردووه کان و هانا بولا بردنیان و داوی فریا که وتن لییان و نه زرکردن و سه ربړن بویان و هاوشیوهی نه وانه .

دوووه : هه رکه سیك له نیوان خوی و خوادا چه ند نیوه ند و واسیته یه ک دابنیت و لییان بپارپته وه و داوی شه فاعه تیان لی بکات و پشتیان پی ببه ستیت نه وه کوفری کردووه به کوړا و یه کده نگی زانایان .

خوای گه وره فه رموویه تی : ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعُونَا عِنْدَ اللَّهِ ۚ قُلْ أَتَنَبَّؤُونَ اللَّهِ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۚ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾
[یونس].

واته : موشریکه کان جگه له خوا که سانیک ده په رستن که زیان و سودیان پي ناگه یه نن و ده لئین : ئەمانه شه فاعه تکار و تکار ی ئیمه ن لای خوا ، تویش بلای : ئایا ئیوه هه والی شتانیک به خوا ده دهن که نه له ئاسمانه کان و نه له زه ویشدا نایزانیت ، پاکی و دووری و به رزی بو خوا له و شیرکه ی که ئیوه ده یکه ن .

سی یه م : هه رکه سیك موشریکه کان به کافر نه زانیت یان گومانی هه بییت له کافر بوونیان یان بوچوون و پرپړه وه که یان به راست بزانییت ئەوا ئەو که سه کوفری کردوه و کافر ده بییت .

چواره م : هه رکه سیك باوه رپی و ابییت که رپیازی جگه له پیغه مبه ر (ﷺ) ته واو تره له رپیازه که ی ئەو ، یان حوکمی جگه له پیغه مبه ر (ﷺ) باشته ره له

حوکمی ئه و ئه و ا ئه و که سه کافر ده بیټ وه کو ئه وانه ی که حوکمی (طاغوت) له کان* به باشت رده زانن له حوکمی خوی پاک و پایه دار .

پینجه م : هه رکه سیڅ رقی بیټ له شتیڅ له وه ی که پیغه مبه ر (ﷺ) پی ی هاتووه ئه گه ر چی کرده وه شی پی بکات ئه وه کوفری کردووه ، له بهر ئه م فه رمایشته ی خوی گه وره : ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطُوا أَعْمَلَهُمْ﴾ [محمد].

واته : کافره کان له بهر ئه وه ی که رقیان بووه له وه ی که خوا دایبه زاندووه - قورئان بیټ یان کتیبه کانی تر - به و هو یه وه خوا کرده وه کانیا نی پووجه ل کردووه ته وه .

شه شه م : هه رکه سیڅ گالته بکات به شتیڅ له ئاینی پیغه مبه ر (ﷺ) یان به پاداشت و توله ی خوا ئه وه کوفری کردووه ، به لگه ش ئه م فه رمایشته ی خوی گه وره یه : ﴿قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ﴾ (٦٥) لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ^ج [التوبة].

* لیره دا مه به ست به (طاغوت) له کان بریتی یه له و که سانه ی که یاسا و بهرنامه بو به پیره بردنی ژیان و کاروباری خه لک داده نین .

واتە : ئەى پىڭەمبەر بلى : ئايا ئىوھ بە خوا و ئايەتەكانى و پىڭەمبەرەكەى گالەتەتان دەکرد ، بىانو مەھىنەوھ ئىوھ كوڤرتان كرد دواى باوھ پەھىنانتان .

ھەوتەم : سىحر و جادوو ، وھ لە جۆرەكانى سىحر وەكو سىحرى لە يەك دوورخستەوھ [سىحرى لە بەرچاو پەشكردن و بەخت بەستەن و لەيەك كەردنى دلى ژن و مىرد] (**سحر الصرف**)^(۱) ، ھەروھە سىحرى خۆشەويست كەردن [سىحرى نەزىك كەردنەوھى دلى دووگەس لە يەكتر و دروست كەردنى خۆشەويستى لە نىوانياندا] (**سحر العطف**)^(۲) ، بەلگەش ئەم ڤەرمايشتەى

^(۱) (**الصرف**) كاريكى جادوگەرە بە مەبەستى گۆرپىنى دلى ئىنسان ئەنجام دەدرىت لەوھى كە خۆشى دەويىت ، وەكو گۆرپىنى كەسەك لە خۆشەويستى خەزانەكەيەوھ بۆ ڤق لى بوونى يان بە پىچەوانەوھ ، ھەروھە وەكو بەخت بەستەن كورپان لە زەواج كەردن يان كچان لە شووكرەن .

^(۲) (**العطف**) كاريكى جادوگەرە بە مەبەستى خۆشەويست كەردنى كەسەك ئەنجام ئەدرىت كە خۆى خۆشى ناويىت ، وەكو خۆشەويست كەردنى خەزان لای مىردەكەى يان بە پىچەوانەوھ ، ھەروھە وەكو خۆشەويست كەردنى كچەك لە دلى كۆرپەكدا كە خۆى خۆشى ناويىت .

ھەركەسەك لەم جۆرە شتانە ئەنجام بەت ئەوا كافر دەبىت و لە ئىسلام دەچىتە دەرەوھ و زۆر جار يەكش لە دونيادا سەرناگرىت بۆى و ئەگەر شىبىت ئەوا عەزاب و مەينەتى و كەشەى زۆرى بەدواوھىيە و ھەرگىز ئاسوودە و ئارام ژيان ناباتەسەر ، واتە : دىن و دونىايى خۆى دەدۆرپىنىت .
- وەرگىر -

خوای گه وره یه : ﴿وَمَا يُعْلِمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ^ط﴾
 ﴿١٠٢﴾ [البقرة].

واته : هیچ که سیکیان فیږی سیحر نه ده کرد تاوه کو نه یانگو تبا یه ئیمه
 تاقیکردنه وهین له لایه ن خواوه بویه کوفر مه که .

هه شتم : پشتیوانی کردن و یارمه تیدانی موشریکه کان له دږی
 موسلمانان ، به لگه ش ئه م فه رمایشته ی خوای گه وره یه : ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّمْ مِنْكُمْ
 فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ [المائدة].

واته : هه رکه سیکی له ئیوه پشتیوانی کافره کان بکات ئه وه ئه ویش له
 ئه وانه ، به پراستی خوا هیدایه تی خه لکانی سته مکار نادات .

نویهم : هه رکه سیکی بیروبا وه پری وابیت که وا هه ندیک له خه لک بویان هه یه
 و رییان پیډراوه له شه ریعه تی (مُحَمَّد ﷺ) ده ربچن و په پیره وی نه که ن ئه وه
 کافر ده بییت ، له بهر ئه م فه رمایشته ی خوای گه وره : ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ
 الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ﴾ [آل عمران].

واته : هه رکه سیڅ به دواى هه ر ئاینیکی تردا بگه ریټ جگه له ئیسلام
ئووا لیى قبول ناکریټ و ئه و که سه ش له پوژى دوايدا له دوږاو و
زه ره رمه ندانه .

دهیه م : پشت کردن له دین و ئاینی خوا نه فیږی بیټ و نه کردویشی
پی بکات ، به لگه ش ئه م فه رمایشته ی خوای گه وره یه : ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ
ذَكَرَ بَيَّاتٍ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْقِمُونَ﴾ [السجدة].

واته : کى هه یه له و که سه سته مکارتر بیټ که ئایه ته کانی خوای
وه بیر به ښیریته وه و بوى پوون بکریته وه ئه نجا له پاش ئه وه پشتیان تی بکات
، به پاستی ئیمه تو له له تاوانباران ده که ینه وه .

ئهمانه (۱۰) شت بوون له هه لوه شینه ره وه کانی وته ی یه کخو په رستی
(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) ، جا هه رکه سیڅ بکه ویتته ناو شتیک له مانه وه - خوا په نابدات -
ئووا ته وحید و یه کخو په رستی یه که ی هه لده وه شیتته وه و ئیمان ه که ی
داده روخت و سوود نابینیت له وتنی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) .

وه زانایان و ئه هلی علم به دهق فه رموویانه له هه موو ئه م
هه لوه شینه ره وه انه یه دا هیچ جیاوازی یه که نی یه له نیوان که سیڅ که به گالته

بیانكات یان بە ئەنقەست یان لە ترساندا تەنھا كەسێك نەبیّت كە ناچاربكریّت
و زۆرى لى بكریّت .

و ھەموو ئەم ھەلۆەشېنەرەوانەى ھە گەرەترین مەترسىیەكانن و
زۆرىش پوو دەدەن .

جا پێویستە لەسەر موسلمان وریابیّت و ترسى ھەبیّت لییان لەسەر خۆى
نەوھەك تییانكەوێت ، پەنادەگرین بە خوا لەوھى كە تورپەى خوا و تۆلەى بە
ئیش و ئازارى دەخوازێت ، و ھاواى لى دەكەین كەوا ھەموومان موەفەق
بكات بۆ ئەوھى كە پازى دەكات و ھىداىەتى ئیمە و ھەموو موسلمانانىش
بدات بۆ پێگا راستەكەى ، بەپاستى ئەو بیسەر و وەلامدەرەو و نزیکە .

روونکردنه ودهی پووجه لیتی زیکر کردن به ناوی (الله) به تنها

چی به دهربراوی بیت یان به جیناو (هو)

له پیشه وه قسه مان سه باره ت به روونکردنه ودهی فه زلی وتهی یه کخوا په رستی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بوو ، که ئه م وتهیه باشتړین زیکرکه که زیکرخوینه کان زیکری په روه ردگاری خوئیانیان پی کردوو ، وه چاکترین شتیکه که زمانیان خوی پیوه گرتوو و له سهری راهاتوو ، ئه مه وتهیه که دهربرینی ئاسانه و واته که ی گه وره یه و پیو یستی به نده کان بو ی له گه وره ترینی پیو یستی یه کانه ، به لکو پیو یستیان بو ی گه وره تره له پیو یستیان بو خواردن و خواردنه وه و پو شاکیان و تی کرای کاروباره کانیان ، وه له بهر ئه ودهی که خه لک - به لکو هه موو جیهانیان - پیو یستیان هه یه به (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) به ئه ندازه یه که ئه و په ر و سنووری بو نی یه له بهر ئه وده ئه م وتهیه له هه موو زیکره کان زیاتر بوونی هه یه و ئاسانتر به دی دیت و له هه موویان مانا و واتا و پله و پایه شی گه وره تره ، وه له گه ل هه موو ئه مانه دا هه ندیک له که سانی ساده و عه وام و نه زان هه ن که خوئیانی لی لاده دهن و پرووده که ن له هه ندیک دوعا و زیکری بیدعه و داهینراو که له قورئان و

سوننه تدا بوونیان نی یه ، وه له هیچ یه کیک له سه له ف و پی شینانی
نوممه تیشه وه به میرات نه ماته وه^(۱).

وه له وانه بریتی یه له وه ی که : هه ندیک له شوینکه وتوانی ته ریفه ت له
ئه هلی ته صه وف و صوفیه کان ده یکن له زیکره کانیا ندا ، که زیکر ده کن به
ناوهینانی خوا به ته نها و دهر برپینی ناوه که و ده لین : (الله ، الله) ئه م ناوه ی
خوا ی گه وره دوباره و چه ندباره ده که نه وه ، وه هه ندیک جار هه ندیکیان له
بری ئه وه ناوه که به جیناو (هو) به کار دین و دوباره و چه ندباره ده لین :
(هو ، هو) ، وه هه ندیکیان زیاده پوی ده کن له ودا و زیکر کردن به وته ی
یه کخوا په رستی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بو خه لکه ساده و عه وامه کان داده نین و زیکر
کردن به وتنی ناوی (الله) به ته نها بو خه لکانی تایبه ت و زیکر کردن به وتنی
ناوه که به جیناو (هو) بو خه لکانی تایبه تی تایبه ت داده نین ، وه هه ندیکیان
هه ندیک جار ده لیت : (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بو ئیماندارانه و (الله) بو عارف و
خواناسانه و (هو) یش بو ئه و که سانه یه که گه یش تونه ته حقیقه ت ، له بهر
ئه وه ئه وان زیکر کردن به وتنی ناوی (الله) به ته نها به دهر برپاوی یان به
جیناو (هو) به باشر ده زان له زیکر کردن به وته ی یه کخوا په رستی (لَا إِلَهَ إِلَّا
الله) که پیغه مبه ری خوا (ﷺ) وه سفی کردووه به باشرین زیکر ، وه به وه ی

(۱) انظر "فتح المجید" للشیخ عبد الرحمن بن حسن آل الشیخ ص : (۴۵) .

که باشتړین وته یه که که پیغه مبه ر (عليه الصلاة والسلام) و پیغه مبه رانی پیش نه و وتبیتیان ، وه له پیشه وه هه ندیک فه رموده مان باسکرد که به لگه بوون له سر نه وه ، نه مه له گه ل نه وه ی که زیکر کردن به وتنی ناوی (الله) به ته نها به دهر بر او ی بیت یان به جیناو (هو) کاریکی شهرعی نی یه له قورئان و سوننه تدا ، وه به میراتیش نه مات ه وه و نه گپ در او ته وه له هیچ یه کی که له سه له ف و پیشینانی نوممه ته وه ، به لکو نه مه خه لکانیک له گومرایانی نه م دوا یینه یه (ضلال المتأخرین) خوویان پیوه گرتووه به بی به لگه و ده لیل .

وه (شيخ الإسلام ابن تیمیة په حمه تی خوا ی لی بی ت) به ناو به لگه کانی نه وانه ی هه لوه شان دو وه ته وه سه باره ت به م زیکره داهینراو هیان ، وه پووجه لی نه وه ی پوونکردو وه ته وه که نه وان دهستی بو ده بن بو سه رخستنی و جیگیرکردنی و فه رموویه تی :

(وَرُبَّمَا ذَكَرَ بَعْضُ الْمُصَيِّفِينَ فِي الطَّرِيقِ تَعْظِيمَ ذَلِكَ وَاسْتَدَلَ عَلَيْهِ تَارَةً بِوُجْدِ ، وَتَارَةً بِرَأْيِ ، وَتَارَةً بِنَقْلِ مَكْدُوبٍ ، كَمَا يَرَوِي بَعْضُهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَقِنَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ أَنْ يَقُولَ : اللَّهُ ، اللَّهُ ، اللَّهُ ، فَقَالَهَا النَّبِيُّ ﷺ ثَلَاثًا ، ثُمَّ أَمَرَ عَلِيًّا فَقَالَهَا ثَلَاثًا ، وَهَذَا حَدِيثٌ مَوْضُوعٌ بِاتِّفَاقِ أَهْلِ الْعِلْمِ بِالْحَدِيثِ .

وَإِنَّمَا كَانَ تَلْفِيزُ النَّبِيِّ (ﷺ) لِلذِّكْرِ الْمَأْثُورِ عَنْهُ وَرَأْسُ الذِّكْرِ "لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ" ،
وَهِيَ الْكَلِمَةُ الَّتِي عَرَضَهَا عَلَى عَمِّهِ أَبِي طَالِبٍ حِينَ الْمَوْتِ ، وَقَالَ : "يَا عَمِّ قُلْ : لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَلِمَةً أُحَاجُّ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ" ^(١) ، وَقَالَ : "إِنِّي لَا أَعْلَمُ كَلِمَةً لَا يَقُولُهَا
عَبْدٌ عِنْدَ الْمَوْتِ إِلَّا وَجَدَ رُوحَهُ لَهَا رُوحًا" ^(٢) ، وَقَالَ : "مَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ" ، وَقَالَ : "مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ
الْجَنَّةَ" ^(١) ، وَقَالَ : "أُمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ
مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ؛ فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا
وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ" ^(٢) ، وَالْأَحَادِيثُ كَثِيرَةٌ فِي هَذَا الْمَعْنَى).

واته : وه هه نديک جار هه نديک له دانه رانی کتیب سه بارهت به ته ريقهت
ئه و جوړه زيکر کردنه ی به گه وره باس کردوو و به لگه ی له سهر هيټاوه ته وه
هه نديک جار به (پي گه يشتن) و هه نديک جار به (پاوبوچوون) و هه نديک جار به
(شتيکي گواستراوه ی به درو خراوه ی هه لبه ستر او) وه کو ئه وه ی که هه نديکيان
که گوايه "پيغه مبه ر (ﷺ) ته لقيني (عه لی) کوړی (ئه بو طالب) ی کردوو

(١) رواه البخاري رقم : (٣٨٨٤) ومسلم رقم : (٢٤) من حديث المسيب (ﷺ) .

(٢) رواه أحمد في "المسند" : (١ / ٢٨) واللفظ له وابن ماجه رقم : (٣٧٩٥) من حديث طلحة (ﷺ) .

(١) رواه أحمد في "المسند" : (٥ / ٢٤٧) وأبو داود رقم : (٣١١٦) من حديث معاذ بن جبل (ﷺ) ، وحسنه
الألباني في "إرواء الغليل" رقم : (٦٨٧) .

(٢) رواه البخاري رقم : (٢٥) ومسلم رقم : (٢٢) من حديث ابن عمر (ﷺ) .

به ودهی که بلیت (الله ، الله ، الله) ، نه نجا پیغه مبهه (ﷺ) خوی سی جار
 وتویه تی و پاشان فره مانی کردووه به (علی) که بلیت توهیش سی جار
 وتویه تی " نه م فره موده یه هه لبه ستراوه به یه ک دهنگی زانایان و نه هلی علم
 به فره موده ، به لکو ته لقین کردنی پیغه مبهه (ﷺ) به نه و زیکره بووه که به
 میرات لی یه وه به جیماوه ، وه سه ری زیکره کانیش بریتی یه له : (لَا إِلَهَ إِلَّا
 الله) که بریتی یه له و وته یه ی و پیغه مبهه (ﷺ) نمایشی کرده سهر (نه بو
 طالب) ی مامی له کاتی سهرمه رگیدا و فره مووی : " نه ی مامه بلی (لَا إِلَهَ إِلَّا
 الله) وته یه که ده یکه مه به لکه بوت له لای خوا " ، وه فره موویه تی : " من
 وته یه ک ده زانم هیچ عه بدیک نی یه له کاتی سهرمه رگیدا بلیت نیلا
 روحه که ی هه ست به ئاسووده یی نه و وته یه ده کات " ، وه فره موویه تی :
 " هه رکه سی ک کو تا وته ی بریتی بیت له وته ی (لَا إِلَهَ إِلَّا الله) نه وه ده چیته
 به هه شته وه " ، وه فره موویه تی : " فره مانم پی کراوه به ودهی که کوشتار بکه م
 له گه ل خه لکدا تاوه کو شایه تی دهن به ودهی که و هیچ په رستراویک نی یه
 شایسته ی په رستن بیت جگه له خوا و به راستی (مُحَمَّد ﷺ) یش پیغه مبهه ری
 خوا یه ، جا نه گهر نه وه یان کرد نه و خوین و مالیان پاریزراو ده بیت له من
 نیلا به مافی نه م وته یه نه بیت ، وه لی پرسینه وه یان له سهر خوا یه " ، وه
 فره موده زوره به م واته یه .

پاشان فه رموویه تی : (فَأَمَّا ذِكْرُ "الاسْمِ الْمُفْرَدِ" فَلَمْ يُشْرَعْ بِحَالٍ ، وَلَيْسَ فِي الْأَدِلَّةِ الشَّرْعِيَّةِ مَا يَدُلُّ عَلَى اسْتِحْبَابِهِ ، وَأَمَّا مَا يَتَوَهَّمُهُ طَائِفَةٌ مِنْ غَالِطِي الْمُتَعَبِّدِينَ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : ﴿قُلِ اللَّهُ تَعَالَى ذَرَهُمْ﴾ [الأنعام] ، يَتَوَهَّمُونَ أَنَّ الْمُرَادَ قَوْلَ هَذَا الْإِسْمِ فَحَطًّا وَاضِحٌ ؛ وَلَوْ تَدَبَّرُوا مَا قَبْلَ هَذَا تَبَيَّنَ مُرَادُ الْآيَةِ ؛ فَإِنَّهُ سُبْحَانَهُ قَالَ : ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى بَشَرٍ مِنْ شَيْءٍ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ يُبَدُّونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا وَعَلِمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا ءَابَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ تَعَالَى ذَرَهُمْ﴾ [الأنعام] ، أَيُّ : قُلْ : اللَّهُ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى ، فَهَذَا كَلَامٌ تَامٌ وَجُمْلَةٌ اسْمِيَّةٌ مُرَكَّبَةٌ مِنْ مُبْتَدَأٍ وَخَبَرٍ حُذِفَ الْخَبَرُ مِنْهَا لِدَلَالَةِ السُّؤَالِ عَلَى الْجَوَابِ ، وَهَذَا قِيَاسٌ مُطَرَّدٌ فِي مِثْلِ هَذَا فِي كَلَامِ الْعَرَبِ ...).

واته : وه زیکر کردن به ناوی (الله) به تهنه ئه وه به هیچ شیوه یه ک شه رعیه تی پی نه دراوه ، وه له به لگه شه رعیه کاندای شتی که نه هاتووه که به لگه بیت له سهر خوشویستراویتی ئه وه ، وه ئه وه ی که تا قمیمک له خواپه رسته هه له کاره کان خه یالیان بولای پویشستووه له م فه رمایشته ی خوای گه وره : ﴿قُلِ اللَّهُ تَعَالَى ذَرَهُمْ﴾ واته : [بلی : الله و ئه نجا وازیان لی بینه - ئه مه به پیی

لیکدانه وده که ی ئه وان ! ئه وان خه یالیان بولای ئه وه پویشتووه که مه به ست به مه وتنی ئه م ناو هیه (الله) ! ئه مه یش هه له یه کی روون و ئاشکرایه ، وه ئه گهر تی پرامینین له وه ی پی ش ئه مه ئه و کاته مه به ستی ئایه ته که روون ده بیته وه ، چونکه خوی پاک و به دور له هه موو نو قسانیه ک فه رموویه تی :

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ قُلْ مَن أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ يَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ يُبَدُّونَهَا وَيُخْفُونَ كَثِيرًا وَعَلَّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا ءَابَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ﴾ واته : ئه و بی باوه رانه ری ز و حورمه تی پله و پی گه ی خویان نه گرتووه به حقه ی ئه وه ی که شایسته یه تی چونکه ئه وان وتویانه : خوا هیچ شتی کی دانه به زاندووه ته سهر هیچ مرو فیک ،

تویش بلی : باشه کی ئه و کتیبه ی دابه زاندووه که (موسی) پی ی هاتووه که رووناکی و ری نماییه بو خه لک ؟ ئیوه (واته : جووله که کان) هه ندیک له و کتیبه (واته : ته ورات) له چه ند په ره یه کدا ده نووسنه وه و ده ری ده خه ن و پیشانی خه لکی ده دن و زوربه شی ده شارنه وه و ده ری ناخه ن ، وه ئیوه شتانیکتان فی کرکا که نه ئیوه و نه باو باپیرانتانیش نه تانده زانی ، وه بلی :

خوا ئه و کتیبه ی دابه زاندووه که (موسی) پی ی هاتووه .

واته : ئه ی پیغه مبه ر تو له وه لامي ئه و پرسیارده دا [کئی ئه و کتیبه ی دابه زاندووه که (موسئ) پی ی هاتووه که رووناکی و پرینماییه بو خه لک ؟] بلئ : خوا ئه و کتیبه ی دابه زاندووه که (موسئ) پی ی هاتووه .

ئه مه وته یه کی ته واوه و پرسته یه کی ناوی پیکهاتووه له (مُبتَدَأ) و (خَبَر) یك که (خَبَر) ه که ی (حَذَف) کراوه له بهر هه بوونی به لگه له سهر وه لامه که له ناو پرسیاره که دا ، وه ئه مه یش پیوه ریکی گشتی یه (قِیَاسٌ مُطَرِّدٌ) له نمونه ی ئه مه دا له زمانی عه ره بدا ...

پاشان چه ند نمونه یه کی له سهر ئه وه باس کردووه تاوه کو په حمه تی خوای لیبیت فهرموویه تی : (وَقَدْ ظَهَرَ بِالْأَدِلَّةِ الشَّرْعِيَّةِ أَنَّهُ غَيْرُ مُسْتَحَبٍّ - أَي : الذِّكْرُ بِالْإِسْمِ الْمُفْرَدِ مِنْ غَيْرِ كَلَامٍ نَامٍ - وَكَذَلِكَ بِالْأَدِلَّةِ الْعَقْلِيَّةِ الذَّوْقِيَّةِ ؛ فَإِنَّ الْإِسْمَ وَحْدَهُ لَا يُعْطَى إِيمَانًا وَلَا كُفْرًا ، وَلَا هُدًى وَلَا ضَلَالًا ، وَلَا عِلْمًا وَلَا جَهْلًا ...).

واته : وه به پی ی به لگه شه رعیه کان ده رکه وت که ئه وه [واته : زیکر کردن به وتنی ناوی (الله) به ته نها به بی وته و قسه یه کی ته واوا] کاریکی خوشویستراو نی یه ، وه به هه مان شیوه به پی ی به لگه عه قلی یه ذه وقیه کان ، چونکه ناوه که به ته نها نه باوه رهینان و نه بی باوه رپیش نابه خشیت ، هه روه ها نه هیدایهت و نه گومرایی ، وه نه زانست و نه نه زانیش ...

تا وه کو فه رموویه تی : (وَلِهَذَا اتَّفَقَ أَهْلُ الْعِلْمِ بِلُغَةِ الْعَرَبِ وَسَائِرِ اللُّغَاتِ عَلَى أَنَّ الْإِسْمَ وَحْدَهُ لَا يَحْسُنُ السُّكُوتُ عَلَيْهِ ؛ وَلَا هُوَ جُمْلَةٌ تَامَةٌ ؛ وَلَا كَلَامًا مُفِيدًا وَلِهَذَا سَمِعَ بَعْضُ الْعَرَبِ مُؤَدِّنًا يَقُولُ : أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : فَعَلَّ مَاذَا ؟ فَإِنَّهُ لَمَّا نَصَبَ الْإِسْمَ صَارَ صِفَةً وَالصِّفَةُ مِنْ تَمَامِ الْإِسْمِ الْمَوْصُوفِ ، فَطَلَبَ - بِصِحَّةِ طَبْعِهِ - الْحَبَرَ الْمُفِيدَ ؛ وَلَكِنَّ الْمُؤَدِّنَ قَصَدَ الْحَبَرَ وَلَحَنَ ، وَلَوْ كَرَّرَ الْإِنْسَانُ اسْمَ "اللَّهِ" أَلْفَ أَلْفِ مَرَّةٍ لَمْ يَصِرْ بِذَلِكَ مُؤْمِنًا وَلَمْ يَسْتَحِقَّ ثَوَابَ اللَّهِ وَلَا جَنَّتَهُ ؛ فَإِنَّ الْكُفَّارَ مِنْ جَمِيعِ الْأُمَمِ يَذْكُرُونَ الْإِسْمَ مُفْرَدًا سَوَاءً أَقْرَأُوا بِهِ وَبَوَحْدَانِيَّتِهِ أَمْ لَا ؛ حَتَّى إِنَّهُ لَمَّا أَمَرْنَا بِذِكْرِ اسْمِهِ كَقَوْلِهِ : ﴿فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكَنَ عَلَيْكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ ﴿٤﴾ [المائدة] ، وَقَوْلِهِ : ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذَكِّرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ ﴿١٣١﴾ [الأنعام] ، وَقَوْلِهِ : ﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ ﴿١﴾ [الأعلى] ، وَقَوْلِهِ : ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ ﴿٧٤﴾ [الواقعة] ، وَخَوِ ذَلِكَ : كَانَ ذِكْرُ اسْمِهِ بِكَلَامٍ تَامٍ مِثْلَ أَنْ يَقُولَ : بِسْمِ اللَّهِ ، أَوْ يَقُولَ : سُبْحَانَ رَبِّي الْأَعْلَى ، وَسُبْحَانَ رَبِّي الْعَظِيمِ ، وَخَوِ ذَلِكَ ، وَلَمْ يَشْرَعْ ذِكْرَ الْإِسْمِ الْمُجَرَّدِ قَطُّ وَلَا يَحْصُلُ بِذَلِكَ امْتِنَالُ أَمْرٍ وَلَا حِلُّ صِنْدٍ وَلَا دَيْبِحَةٍ وَلَا غَيْرِ ذَلِكَ).

واته : وه له بهر نه مه شاره زایان به زمانی عه ره ب و تی کرای زمانه کان یه کده ننگن له سهر نه وهی که (ناو به ته نها) بی ده نگ بوون له سهری شیاو و

په سهند نی یه ، وه ئه وه رسته یه کی ته واو و وته یه کی و اتا به خش نی یه ، وه له بهر ئه مه هه ندیک له عه رب که گوئی له بانگده ریک بووه و تویه تی : (أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ) ئه و کابرا عه رب به و تویه تی : باشه ئه م پیغه مبه ره چی کردووه ؟

چونکه ئه و بانگده ره کاتی که ناوی (رَسُول) ی (مَنْصُوب بِالْفَتْحَةِ) لی کردووه بووه ته (صِفَة / وه سف) ، وه (صِفَة / وه سف) یش به شیکی ته واو که ری (مَوْصُوف / وه سفکراوه) ، هه ربویه ئه و کابرایه - به سروشتی پاستی خوی - داخوازی و چاوه ری (خَبَر) یکی سوودگه یه نه ری کردووه ، به لام ئه و بانگده ره مه به سستی (خَبَر / هه والدان) بووه و هه له ی کردووه .

وه ئه گه ر مروّف ناوی (اللّه) هه زار هه زار جار چه ند باره بکاته وه ئه و به وه نابیته ئیماندار ، وه شایسته ی پاداشتی خوا و به هه شته که ی نابیت ، چونکه کافر و بی باوه په کان له هه لگرانی هه موو دین و ئاینه کان ناوی خوا به ته نها دین ، چ دان به بوونی خوا و یه کتایی خوا بینن یان دانی پینه نی ، ته نانه ت که فه رمانمان پیکراوه به ناوه ی نانی ناوی خوا وه کو فه رمایشتی :

﴿فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ [المائدة] واته : له و

نیچیرانه بخون که سه گه پراویه کانتان بو ئیوه ی ده گرن و ناوی خوای له سه ر

بیّنن ، وه فره مایشتی : ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ (۱۳۱) ،
 [الأنعام] واته : وه له و سه برپاوانه مه خوّن که ناوی خوای له سه ر نه هیّنراوه ،
 وه فره مایشتی : ﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ (الأعلى) واته : ته سبیحاتی
 ناوی په روه ردگاری به رزت بکه ، وه فره مایشتی : ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ
 الْعَظِيمِ﴾ (الواقعة) واته : ته سبیحاتی ناوی په روه ردگاری که ورته بکه
 ، وه هاوشیوهی ئه مانه ، له هه موو ئه مانه دا ناوی خوا ده هیّنریّت به و ته یه کی
 ته واو (کَلَامِ تَامٍّ) وه کو ئه وهی که بلّیت : (بِسْمِ اللَّهِ) ، یان بلّیت : (سُبْحَانَ رَبِّيَ
 الْأَعْلَى) ، یان بلّیت : (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) و هاوشیوهی ئه وانه ، وه هه رگیز
 زیکرکردن به ناوی (الله) به ته نها به هیچ شیوه یه که شه رعیه تی پی نه دراوه ،
 وه به وه یش به جیهیّنانی فره منی خوا و حه لال بوونی نیچیر و سه برپاو و
 جگه له وانه ش به دی نایه ت .

تاوه کو په حمه تی خوای لیبیّت فره موویه تی : (فَثَبَّتْ بِمَا ذَكَرْنَاهُ أَنَّ ذِكْرَ
 الْإِسْمِ الْمُجَرَّدِ لَيْسَ مُسْتَحَبًّا ؛ فَضْلًا عَنْ أَنْ يَكُونَ هُوَ ذِكْرُ الْخَاصَّةِ ، وَأَبْعَدُ مِنْ
 ذَلِكَ ذِكْرُ "الْإِسْمِ الْمُضْمَرِّ" وَهُوَ : "هُوَ" ، فَإِنَّ هَذَا بِنَفْسِهِ لَا يَدُلُّ عَلَى مُعَيَّنٍ وَإِنَّمَا

هُوَ بِحَسَبِ مَا يُفَسِّرُهُ مِنْ مَذْكَورٍ أَوْ مَعْلُومٍ فَيَبْقَى مَعْنَاهُ بِحَسَبِ قَصْدِ الْمُتَكَلِّمِ وَنَبْتِهِ. (1)

واته : که واته به وهی که با سمان کرد ئه وه سه لمینرا که و ناوهینانی (ناوی ته نها / الإِسْمُ الْمُجَرَّد) خوشویستراو و خوازراو نی یه ، چ جای ئه مه بیته زیکی که سانی تاییه ت ، وه له وه یش دوورتر ناوهینانی (جیناوه / الإِسْمُ الْمُضْمَر) که بریتی یه له (هُوَ) ، چونکه ئه مه خوی بو خوی به لگه نی یه له سهر دیاریکراویک ، به لکو ئه وه به پیی ئه وه یه که روونی ده کاته وه له وهی که با سکراوه یان زانراوه ، که واته واته کی ده مینیته وه و به پیی مه به ست و نییه تی قسه که ره که لیکه دریته وه .

وه له شوینکی ترده فهرموویه تی : (وَالذِّكْرُ بِالإِسْمِ الْمُضْمَرِ الْمُفْرَدِ أَبْعَدُ عَنِ السُّنَّةِ وَأَدْخُلَ فِي الْبِدْعَةِ وَأَقْرَبُ إِلَى إِضْلَالِ الشَّيْطَانِ ...).

واته : وه زیکرکردن به ناوهینانی (جیناوی ته نها / هُو) دوورتره له سوننه ت و پوچووه ته ناو بیدعه و نزیکتره له گومراکردنی شه یثانه وه ...

تاوه کو فهرموویه تی : (الْمَقْلُودُ هُنَا أَنَّ الْمَشْرُوعَ فِي ذِكْرِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ هُوَ ذِكْرُهُ "بِجُمْلَةٍ تَامَةٍ" وَهُوَ الْمُسَمَّى بِالْكَلامِ وَالْوَاحِدُ مِنْهُ بِالْكَلِمَةِ ، وَهُوَ الَّذِي يَنْفَعُ الْمُتْلِبَ

(۱) "مجموع الفتاوى" : (۱۰ / ۵۵۶ - ۵۶۵) .

وَيَحْضُلُ بِهِ الثَّوَابُ وَالْأَجْرُ وَالْقُرْبُ إِلَى اللَّهِ وَمَعْرِفَتُهُ وَحُبُّهُ وَحَشِيَّتُهُ وَعَيْرُ ذَلِكَ مِنَ الْمَطَالِبِ الْعَالِيَةِ وَالْمَقَاصِدِ السَّامِيَةِ.

وَأَمَّا الْإِقْتِصَارُ عَلَى "الِاسْمِ الْمُفْرَدِ مُظْهَرًا أَوْ مُضْمَرًا" فَلَا أَضَلَّ لَهُ فَضْلًا عَنْ أَنْ يَكُونَ مِنْ ذِكْرِ الْخَاصَّةِ وَالْعَارِفِينَ بَلْ هُوَ وَسِيلَةٌ إِلَى أَنْوَاعٍ مِنَ الْبَدَعِ وَالضَّلَالَاتِ وَذَرِيعَةٌ إِلَى تَصَوُّرَاتٍ أَحْوَالٍ فَاسِدَةٍ مِنْ أَحْوَالِ أَهْلِ الْإِلْحَادِ وَأَهْلِ الْإِتِّحَادِ ... وَجَمَاعِ الدِّينِ أَصْلَانِ : أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ ، وَلَا نَعْبُدَهُ إِلَّا بِمَا شَرَعَ ، لَا نَعْبُدُهُ بِالْبَدَعِ^(۱).

واته : مه به ست لیږده دا ئه وه یه : ئه وه ی که شه رع ی یه له زی کړی خوا ی پاک و به دووړ له نو قسا نی بری تی یه له ناو هی نا نی و زی کړ کړ د نی به پسته ی ته واوی و اتا به خش ، ئه وه یه که پی ی ده و تری ت (الکلام / قسه) و یه ک دانه شی بری تی یه له (الکلمة / وشه) ، ئه وه یه (واته : پسته ی ته واوی و اتا به خش) که سوود ده گه یه نی ت به دلّه کان ، وه پا داشت و ئه جر و نزی ک بوونه وه له خوا و خوانا سی و خو شه ویستی خوا و له خواتر سان و جگه له وانه ش له ئامانچ و مه به سته به رزه کانی پی به دی دی ت ، به لام خو کور ته له ی نا نی له سه ر (ناوی ته نها ده رپراو بی ت یان جی ناو / الِاسْمِ الْمُفْرَدِ مُظْهَرًا أَوْ مُضْمَرًا / واته : الله یان هُو) ئه مه هیچ ئه صلّ و بنه مایه کی نی یه ، چ جای بی تی به شی ک له زی کړ و

(۱) "مجموع الفتاوى" : (۱۰ / ۱۳۴ - ۲۲۷) .

ویردی که سانی تاییه ت و عارف و خواناس ، به لکو ئه وه وه سیله یه که بو
چه ندین جوړ له بیدعه و گومراییه کان ، وه سه رکیشه بو چه ندین تیگه یشتن و
ته صهراتی پووچه لی خراپ له حالی ئه هلی ئیلحاد و ئه هلی ئیتیحاد ...

وه هه موو دین له دوو بڼه مادا کوښووه ته وه :

هیچ شتیګ نه په رستین ئیلا خوا نه بیټ ، وه خوایش نه په رستین
ئیلا به وه نه بیټ که شهرعی یه تی پیډاوه و خوا نه په رستین به
بیدعه کان .

وته که ی (شیخ الإسلام ابن تیمیة په حمه تی خوی لیټ) ته واو بوو ، وه
هه نده ته حقیق و یه کلاکړدنه وه و پوونکړدنه وه تیډایه که هیچ دهرفه تیګ
ناهیلټه وه بو دووډلی له م باسه دا ، وه حه قیش پوون و ئاشکرایه .

به پراستی کوښوونه وه و گه له کوښه کړدنې ئه وانه له سه ر ئه م ویرد و زیکره
داهینراوانه که هیچ ئه صل و بڼه مایه کی نی یه له دیندا و هیچ ئه ساس و
بنچینه یه کی نی یه له شهرعدا و له به رامبه ر ئه وه یشدا وازهینانیان له سوننه ته
صه حیحه کان و ویرد و زیکره شهرعیه کان ئه مه به پراستی چه ندین پرسیار و
پرسیار ده وروژنیټ به لای موسلماننه وه :

تایا چ شتیک پالی به ئه وانه وه ناوه که پشتهل بکن له ریباری پیغه مبر (ﷺ) و حزنه کهن له سوننه ته که ی بۆ شتانی که خوا هیچ به لگه و زانستیکی له سهر دانه به زاندووه ، وه روو بکن له هه ندیک له ویرد و زیکر که له شهرعدا هیچ دهلیل و به لگه یه کی له سهر نه هاتووه ، ئه نجا له گهل ئه وه یشدا به گه وره ی راده گرن به ئه وپه ری گه وره پراگرتن و پیگه ی گه وره ده که نه وه و له هه مان کاتیشدا به چاویکی که مه وه سهیری پیگه ی دوعا کانی پیغه مبر (ﷺ) و زیکره شهرعیه کان ده که ن که سه روهری هه موو بوونه وهر و باشترینی پیغه مبره ران و پیشه و و سه رمه شقی که سانی دل ئارام و خو به که مزان و خواله یادبوو و ویرد خوین و تویه تی (سه له وات و سه لام و به ره کاتی خوا له سهر خو ی و که س و کار و سه حابه کانی بیّت هه هه موویان) .

سوپاس بۆ خوای گه وره ته و او بووم له وهر گپانی

ئهم کتیبه زۆر به سوود و گرنگه

له شهوی چوار شه ممه / کاتژمیر : (۳۰ : ۸)

(۲۵ / ۱۱ / ۱۴۳۶) بهرامبه ره به (۸ / ۹ / ۲۰۱۵)

کوردستان / که لار / مزگه وتی شیخ ابراهیم

محمد عبد الرحمن لطیف

ناوهړوک

پیشته کی ۳

۴..... فەزڵ و چاکه کانی وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

چه ندين فەزڵ و چاکه ی تری ئه م وتهیه له سوننهت و فهرمووده کانی
پیغه مبه ردا (ﷺ) ۱۹

۳۲..... ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ مهرجه کانی

۴۷..... مه به ست و واتای وتهی یه کخوا په رستی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

۶۱..... هه لوه شینه ره وه کانی شایه تیدان به ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

پوونکردنه وهی پووچه لیتی زیکر کردن به ناوی (الله) به ته نها چی به
دهربرای بیت یان به جیناو (هو) ۷۲

الشيخ عبد الرزاق البدر في سطور

* هو العالم الرباني ، العابد الصالح ، الشيخ عبد الرزاق بن عبد المحسن العباد البدر ، ابن العلامة محدث المدينة النبوية الشيخ عبد المحسن العباد البدر حفظهما الله.

* ولد الشيخ عبد الرزاق في مدينة الزلفي بتاريخ : (٢٢ / ١١ / ١٣٨٢) هـ.

* الشيخ عبد الرزاق البدر عالم رباني عامل بعلمه ومعلم لغيره ، وداع إلى الله على بصيرة ، وله حظ وافر من وصف "الرباني" المذكور في قوله تعالى : ﴿وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّكُمْ نِعْمَ تَعْلَمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ [٧٩] آل عمران].

* تخرج الشيخ عبد الرزاق البدر على أيدي كوكبة من كبار علماء الأمة ، فمن المشايخ الذين درس عندهم : الشيخ ابن باز والشيخ ابن العثيمين والشيخ عبد الله الغنيمان رحمهم الله ، والشيخ علي ناصر فقيهي وكذلك والده الشيخ عبد المحسن العباد البدر حفظهما الله ، وغيرهم من العلماء.

* وللشيخ عبد الرزاق البدر جهود مشكورة في الدعوة إلى الله تعالى والتدريس ، حيث نذر نفسه للتدريس في الدورات الشرعية والحلقات العلمية في المساجد

وخصوصاً في مساجد المدينة النبوية وبالأخص في المسجد النبوي على صاحبه أفضل الصلاة والسلام ، حيث يُدرّس على مدار السنة ، وله درس يومي بعد صلاة الفجر في المسجد النبوي.

* ثناء العلماء عليه:

قال سماحة الشيخ عبد العزيز ابن باز رحمه الله في تقديمه لكتاب الشيخ عبد الرزاق "فقه الأدعية والأذكار" : (من عبد العزيز بن عبد الله بن باز إلى حضرة الابن الكريم صاحب الفضيلة الشيخ عبد الرزاق بن عبد المحسن بن حمد العباد البدر وفقه الله لكل خير وزاده من العلم والإيمان آمين).

سلامٌ عليكم ورحمة الله وبركاته ، أمّا بعد : فقد وصلني كتابكم الكريم وصلكم الله بحبل الهدى والتوفيق وما أشرتُم إليه حول ما وفقكم الله له من القيام ببرنامج نافع للمسلمين وهو "فقه الأدعية والأذكار" .. وقد اطلعت على جملةٍ من ذلك فسررتُ بها كثيراً لَمَّا تضمنته من شرح الأدعية والأذكار وبيان فوائدها ومعانيها وما ورد فيها من الآيات والأحاديث ... والذي أوصيكم به : هو طبع ما تَمَّ من ذلك ونشره بين الناس ليُعَمَّ النفع به ومواصلة الجهود والعمل في هذا البرنامج المفيد النافع للمسلمين ..).

وقال فضيلة الشيخ زيد بن هادي المدخلي رحمه الله في تقديمه لكتاب الشيخ عبد الرزاق "شرح المنظومة الميمية" : (فعلى الابن الصالح الشيخ عبد الرزاق بن عبد المحسن البدر : السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ، وأفيدكم بوصول خطابكم الموجّه إليّ والذي يحمل في حروفه وجمله التحية الطيبة والدعاء الشرعي المبارك الدال على محبتكم الإيمانية الصادقة وخلقكم الكريم ، فأسأل الله أن يبارك لكم في العلم والعمل والأهل والمال والولد في المحيا والممات ...).

وقال فضيلة الشيخ عبيد الجابري حفظه الله : (... وهناك علماء كبار معروفون ... فمن العلماء المعروفين المشهود لهم بسلامة المنهج وصحة المعتقد : فضيلة الأخ الشيخ الدكتور ربيع بن هادي المدخلي , وفضيلة الأخ الدكتور الشيخ صالح بن سعد السحيمي , وفضيلة الأخ الدكتور الشيخ عبد الرزاق بن عبد المحسن البدر , وفضيلة والده شيخنا الشيخ عبد المحسن بن حمد العباد وغيرهم لله الحمد كثر يضيق المقام بذكرهم لأنّي أريد أن أختصر اختصاراً).

* وللشيخ عبد الرزاق البدر حفظه الله قَلَمٌ سَيَّالٌ فِي التَّأْلِيفِ وَجُهِودٌ مَشْكُورَةٌ فِي شَرْحِ وَتَدْرِيسِ عَشْرَاتِ الْكُتُبِ فِي الْعَقِيدَةِ السَّلَفِيَّةِ وَالْأَحَادِيثِ النَّبَوِيَّةِ وَالْمَجَالَاتِ التَّرْبَوِيَّةِ عَلَى هَدْيِ السَّلَفِ الصَّالِحِ وَنَهْجِ الْأُئِمَّةِ.

* وللوقوف على كتب ودروس وجهود الشيخ عبد الرزاق البدر راجع موقعه الرسمي على الأنترنت فسترى ما يسرُّ قلوب الناظرين والسامعين ، أسأَلُ اللهَ تعالى أن يُبارك في عُمُرِهِ وجهودِهِ وأن يُمتعه بالصحة والقوة والنشاط ويزيد به وبعلمه وجهودِهِ النفع والفائدة .

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَنِي لِتَرْجُمَةِ

هَذَا الْكِتَابِ الصَّغِيرِ الْحَجْمِ .. الْعَظِيمِ النَّفْعِ وَالْفَائِدَةِ

عَامَ ١٤٣٦ مِنْ الْهِجْرَةِ النَّبَوِيَّةِ

وَقَبْلَهُ وَقَفَنِي اللَّهُ لِرِجْمَةِ كِتَابٍ :

(عَقِيدَةُ أَهْلِ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ فِي الصَّحَابَةِ الْكِرَامِ ﷺ وَأَرْضَاهُمْ)

لِفَضِيلَةِ الشَّيْخِ عَبْدِ الْمُحْسِنِ بْنِ حَمْدِ الْعَبَادِ الْبَدْرِ حَفِظَهُ اللَّهُ

وَقَبْلَهُ وَقَفَنِي اللَّهُ لِرِجْمَةِ كِتَابٍ : (الْإِسْلَامُ مِنْهَاجُ الْحَيَاةِ)

لِسَمَاحَةِ الشَّيْخِ عَبْدِ الْعَزِيزِ آلِ الشَّيْخِ حَفِظَهُ اللَّهُ

أَثْنَاءَ مَوْسِمِ عُمْرَةِ رَبِيعِ عَامِ ١٤٣٦ مِنْ الْهَجْرَةِ النَّبَوِيَّةِ

وَقَبْلَهُ أَيْضاً وَقَفَنِي اللَّهُ لِرِجْمَةِ رِسَالَةٍ : (زَادُ الدَّاعِيَةِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَاجَلَّ)

لِفَضِيلَةِ الْإِمَامِ الشَّيْخِ مُحَمَّدِ بْنِ صَالِحِ الْعُثَيْمِينِ رَحِمَهُ اللَّهُ

أَثْنَاءَ مَوْسِمِ عُمْرَةِ رَبِيعِ عَامِ ١٤٣٥ مِنْ الْهَجْرَةِ النَّبَوِيَّةِ

وَقَبْلَهَا أَيْضاً وَقَفَنِي اللَّهُ لِرِجْمَةِ كِتَابٍ : (تَفْسِيرُ سُورَةِ الْفَاتِحَةِ)

لِمَعَالِي الشَّيْخِ صَالِحِ بْنِ فُوزَانَ الْقُوزَانِ حَفِظَهُ اللَّهُ

أَثْنَاءَ مَوْسِمِ عُمْرَةِ رَبِيعِ عَامِ ١٤٣٤ مِّنَ الْهَجْرَةِ النَّبَوِيَّةِ

وَقَبْلَهُ أَيْضًا وَقَفَنِي اللَّهُ لِتَرْجَمَةِ كِتَابِ : (الدُّرُوسُ الْمُهَيَّمَةُ لِعَامَةِ الْأُمَّةِ)

لِسَمَاحَةِ الشَّيْخِ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ بَازٍ رَحِمَهُ اللَّهُ

أَثْنَاءَ مَوْسِمِ حَجِّ عَامِ ١٤٣٣ مِّنَ الْهَجْرَةِ النَّبَوِيَّةِ

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي الْإِثْمَانَ إِلَى الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ مَرَّاتٍ عَدِيدَةٍ

وَارْزُقْنِي الْإِقَامَةَ فِي مَكَّةَ الْمُكْرَمَةِ وَالْمَدِينَةِ النَّبَوِيَّةِ

أبو فردوس محمد بن عبدالرحمن الكردي العراقي